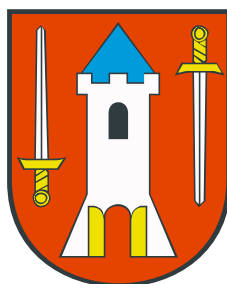

*Program Ochrony Środowiska
dla Miasta i Gminy
Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012*

*Z
uwzględnieniem lat 2013-2016
(aktualizacja)*

Nowe Miasto nad Pilicą 2009

SPIS TREŚCI

Podstawy prawne Gminnego Programu Ochrony Środowiska	str. 4
I. Miasto i Gmina Nowe Miasto nad Pilicą	str. 5
1.1. Podstawy i cel opracowania	str. 5
1.2. Warunki geofizyczne gminy	str. 6
1.2.1. Położenie i rzeźba terenu	str. 6
1.2.2. Warunki klimatyczne	str. 7
1.2.3. Hydrografia	str. 8
1.2.4. Obszary chronione	str. 8
1.3. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Nowe Miasto	str. 8
1.3.1. Demografia i mieszkalnictwo	str. 8
1.3.2. Infrastruktura techniczna	str. 11
1.4. Gospodarka	str. 13
1.5. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska	str. 14
II. Diagnoza aktualnego stanu środowiska	str. 15
2.1. Powietrze atmosferyczne	str. 15
2.1.1. Przepisy prawne	str. 15
2.1.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza	str. 15
2.1.3. Źródła zanieczyszczeń powietrza	str. 17
2.1.4. Wnioski	str. 19
2.2. Hałas	str. 20
2.2.1. Wprowadzenie	str. 20
2.2.2. Pomiary hałasu	str. 21
2.2.3. Źródła hałasu	str. 22
2.2.4. Wnioski	str. 22
2.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa	str. 23
2.3.1. Wprowadzenie	str. 23
2.3.2. Wody powierzchniowe	str. 23
2.3.3. Wody podziemne	str. 25
2.3.4. Gospodarka wodno – ściekowa	str. 26
2.3.4.1. Regulacje prawne gospodarki wodno - ściekowej	str. 26
2.3.4.2. Sieć wodociągowa	str. 26
2.3.4.3. System małej retencji	str. 27
2.3.4.4. Sieć kanalizacyjna	str. 28
2.3.4.5. Główne źródła zanieczyszczeń	str. 29
2.3.5. Wnioski	str. 30
2.4. Odpady	str. 30
2.4.1. Przepisy prawne	str. 30
2.4.2. Odpady niebezpieczne	str. 31
2.4.3. Odpady z sektora gospodarczego	str. 31
2.4.4. Odpady komunalne	str. 32
2.4.5. Wnioski	str. 32
2.5. Gleby	str. 33
2.5.1. Wprowadzenie	str. 33
2.5.2. Budowa geologiczna	str. 33
2.5.3. Typy gleb	str. 34
2.5.4. Odczyn gleb	str. 34
2.5.5. Monitoring gleb	str. 35

2.5.5. Wnioski	str. 35
2.6. Surowce mineralne	str. 36
2.6.1. Wprowadzenie	str. 36
2.6.2. Surowce naturalne gminy	str. 36
2.7. Pola elektromagnetyczne	str. 36
2.8. Energia odnawialna	str. 37
2.9. Przyroda	str. 40
2.9.1. Stan zasobów przyrody	str. 40
2.9.2. Obszary chronione lub cenne przyrodniczo	str. 40
2.9.3. Wnioski	str. 45
2.10. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	str. 45
III. Cele i zadania w zakresie ochrony środowiska w gminie	str. 46
3.1. Cele polityki ekologicznej	str. 46
3.2. Analiza SWOT dla środowiska w gminie	str. 48
3.3. Cele strategiczne, cele operacyjne i programy w zakresie ochrony środowiska dla miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą	str. 49
IV. Plan działań na lata 2009 – 2012	str. 58
4.1. Założenia planu działań na lata 2009-2012	str. 58
4.2. Poprawa jakości środowiska	str. 58
4.2.1. Ochrona powietrza	str. 58
4.2.2. Ochrona wód	str. 58
4.2.3. Gospodarka odpadami	str. 59
4.2.4. Zmniejszenie hałasu	str. 59
4.2.5. Ochrona przyrody	str. 59
V. Zarys planu działań na lata 2013-2016	str. 60
5.1. Założenia planu działań na lata 2013-2016	str. 60
5.2. Poprawa jakości środowiska	str. 60
5.2.1. Ochrona powietrza	str. 60
5.2.2. Ochrona wód	str. 60
5.2.3. Gospodarka odpadami	str. 60
5.2.4. Zmniejszenie hałasu	str. 60
5.2.5. Ochrona przyrody	str. 61
Zestawienie zadań priorytetowych na lata 2009-2012 i zadań na lata 2013-2016 w układzie celów strategicznych i celów operacyjnych	str. 61
VI. Zarządzanie ochroną środowiska	str. 74
6.1. Ogólne zasady zarządzania środowiskiem	str. 74
6.2. Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska	str. 75
6.3. Instrumenty zarządzania środowiskiem	str. 79
VII. Wdrażanie programu	str. 80
7.1. Środki finansowe na realizację programu	str. 81
7.2. Koszty realizacji przedsięwzięć	str. 82
VIII. Monitoring	str. 84
Wykaz materiałów źródłowych	str. 86
Mapa Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	

Podstawy prawne Gminnego Programu Ochrony Środowiska

Gminny Program Ochrony Środowiska opracowywany jest w oparciu o szereg przepisów prawnych, z których najważniejsze to:

- ustawa o samorządzie gminnym
- ustawa „Prawo ochrony środowiska”
- ustawa o ochronie przyrody
- ustawa o odpadach
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminie
- ustawa o wprowadzeniu ustawy – prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw
- ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- ustawa „Prawo wodne”
- ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym
- ustawa „Prawo budowlane”
- ustawa „Prawo geologiczne i górnicze”
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- ustawa o lasach
- i przepisy wykonawcze wydane na podstawie tych ustaw

oraz w oparciu o dokumenty:

- II Polityka Ekologiczna Państwa – Ministerstwo Środowiska, 2000 r.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 – Ministerstwo Środowiska, 2006 r.
- Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2011-2014 (aktualizacja)
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
- Polityka energetyczna Polski do 2025 roku
- Polityka Leśna Państwa
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja)
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
- Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (aktualizacja)
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 (aktualizacja)
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015
- Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Grójeckiego na lata 2008-2011 w perspektywie 2019 roku

I MIASTO I GMINA NOWE MIASTO NAD PILICĄ

1.1. Podstawy i cel opracowania

Ustawa „Prawo ochrony środowiska” nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania „Programu Ochrony Środowiska”. Dla samorządu gminy ustawodawca określił termin opracowania w/w dokumentu na 30 czerwca 2004 r. oraz ustalił konieczność aktualizacji dokumentu w cyklu 4-letnim. Program jest opiniowany przez samorząd powiatowy.

Pierwszy „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą” przygotowany w wyniku realizacji wymogów ustawowych został zatwierdzony przez Radę Miejską w Nowym Mieście nad Pilicą Uchwała nr XX/130/2004 z dnia 8 października 2004 roku i obejmował zadania krótkoterminowe (2004-2007) i długoterminowe (2008-2014). Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą” stanowi drugą edycję dokumentu programowego określającego zadania w zakresie ochrony środowiska na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą oraz jest aktualizacją dokumentu przyjętego w 2004r.

Celem programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą” stanowi opracowanie, które ma za zadanie umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie, przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, a także ukierunkować podejmowane działania w celu przeciwdziałania mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W programie uwzględniono zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno dopomóc we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju miasta i gminy.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska został opracowany według metodologii planowania strategicznego. Główne działania zmierzające w kierunku powstania Programu to:

- zbieranie i analiza danych,
- określenie diagnozy stanu środowiska przyrodniczego wraz z oceną stanu,
- ocena słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla środowiska naturalnego gminy metodą analizy SWOT,
- określenie środowiska zewnętrznego - scharakteryzowanie uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych oraz źródeł finansowania zewnętrznego,
- definiowanie priorytetów ochrony środowiska,
- konkretyzacja priorytetów poprzez sformułowania listy zadań,
- opracowanie systemu monitorowania Programu.

Podstawę opracowania stanowiła analiza Programu Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy do 2014 r. (aktualizacja) oraz Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015, a także „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą” oraz „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nowe

Miasto nad Pilicą”, jak również danych państwowego i regionalnego monitoringu środowiska oraz danych na temat aktualnego stanu i zagrożeń środowiska przyrodniczego w gminie.

1.2. Warunki geofizyczne gminy

Nowe Miasto nad Pilicą leży w centralnej części Polski w powiecie grójeckim na granicy województw mazowieckiego i łódzkiego. Graniczy bezpośrednio z:

- gminą Klwów i gminą Odrzywół (powiat przysuski),
- gminą Wyśmierzyce (powiat białobrzeski),
- gminą Poświętne (powiat opoczyński),
- gminą Rzeczyca (powiat tomaszowski),
- gminą Cielądz i gminą Sadkowice (powiat rawski)
- oraz gminą Mogielnica (powiat grójecki).

W skład gminy wchodzi miasto i 28 sołectw obejmujących 32 wsie. Powierzchnia gminy wynosi 158,47 km², z czego miasto zajmuje 11,14 km². Ludność gminy to 8625 mieszkańców (stan na 31.12.2007), w tym miasto – 4065 mieszkańców (tj 47% ludności gminy ogółem). Gęstość zaludnienia dla całej gminy wynosi 55 osób/km².

Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco: użytki rolne – 10 409 ha (w tym grunty orne stanowią 77%), grunty leśne i zadrzewione – 3641 ha, a pozostałe tereny i nieużytki – 1740 ha.

Życie gospodarcze gminy opiera się na zakładach produkcyjnych i usługowych zlokalizowanych głównie w mieście. Działalność rolnicza jest oparta na małych gospodarstwach wielotowarowych.

Na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą funkcjonują obiekty użyteczności publicznej:

- podstawowe jednostki administracyjne,
- oświata: szkoły podstawowe w Nowym Mieście i Żdżarach, w Nowym Mieście: gimnazjum, przedszkole, szkoła zawodowa i liceum ogólnokształcące oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ponadto niepubliczna szkoła średnia oraz Zakład Doskonalenie Zawodowego,
- służba zdrowia w Nowym Mieście: Szpital. Przychodnie, pogotowie ratunkowe oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia z Żdżarach,
- bezpieczeństwo: Posterunek Policji, jednostki OSP w Nowym Mieście i w Żdżarach wpisane do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz jednostki OSP w: Bielinach, Domaniewicach, Godzimirz, Gostomi, Jankowicach, Łęgonicach, Rososze.
- domy opieki społecznej w Nowym Mieście: 2 DPS-y, Parafialny Zespół Caritas,
- instytucje kultury w Nowym Mieście: Muzeum Regionalne, Muzeum Błogosławionego O. Honorata Koźmińskiego, Biblioteka Publiczna, Ognisko Pracy Pozaszkolnej.

1.2.1. Położenie i rzeźba terenu

Miasto i gmina Nowe Miasto nad Pilicą znajdują się w całości w strefie recesji zlodowacenia środkowopolskiego. Zasadnicze elementy rzeźby obecnego ukształtowania terenu zostały wykształcone w czasie stadiału Warty (ostatnie pokrycie zlodowaceniem tego terenu), kiedy istotną rolę odegrały procesy erozyjno-denudacyjne.

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w obrębie dwóch mezoregionów – zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego: Wysoczyzny Rawskiej i Doliny

Białobrzesckiej. Jednostki te należą do makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich, stanowiących region przejściowy pomiędzy Niziną Środkowopolską a Wyżyną Małopolską.

Wysoczyzna Rawska to obszar lekko pofalowanej wysoczyzny polodowcowej, pochylonej nieznacznie w kierunku północno-wschodnim. Na jej powierzchni występują gliny morenowe, pagórki moren czołowych zlodowacenia Warty o charakterze ostańców erozyjnych oraz wałów ozów. Wysoczyzna ograniczona jest od południa doliną Pilicy (Dolina Białobrzaska), na wschodzie natomiast (poza granicami gminy) doliną Kraski – Jezioraki (w tym miejscu przechodzi łagodnie w Równinę Warszawską). W granicach gminy najwyższe wyniesienia tworzą, rozciągające się na kierunku południowy-zachód północny-wschód łukowato wygięte ciągi moren czołowych, wyznaczające zasięgi oddziaływania zlodowacenia warciańskiego. Punktem kulminacyjnym jest Góra Rocha 180,9 m n.p.m., znajdująca się koło Nowych Łęgonic. W niższych częściach wysoczyzny wysokości bezwzględne sięgają 134 m n.p.m. przy wschodniej granicy. W dolinach, spływających z obszaru wysoczyzny, licznych dopływów Pilicy (Rokitna, Łubianka) rzędne wahają się w granicach 137-143 m n.p.m. W strefie krawędziowej doliny Pilicy wysokości bezwzględne dochodzą do 130 m n.p.m. Deniwelacje powierzchni terenu przekraczają lokalnie 20 m. Obszar ten charakteryzuje się stosunkowo dużym zalesieniem - 24,7% (względem pozostałych gmin powiatu grójeckiego) oraz znacznie mniejszą ilością sadów (4,8 % powierzchni). W krajobrazie dominują pola uprawne.

Mezoregion Dolina Białobrzaska stanowi odcinek doliny Pilicy, o długości ok. 65 km pomiędzy Białobrzegami a Tomaszowem Mazowieckim, obejmujący południową część gminy Nowe Miasto. Od północy dolina ograniczona jest wysoką, kilkunastometrową, stromą skarpą, podmywaną okresowo przez rzekę w okolicach Nowego Miasta. W okresie zlodowacenia, obszar doliny Pilicy stanowił dolinę marginalną, którą odpływały wody roztopowe z cofającego się lodowca stadiału Warty. Obecnie Pilica meandruje na tym odcinku w małej dolinie i wcina się nieznacznie w podłoże wypełnione holoceniowymi madami, piaskami i żwirami rzecznyymi. Silnie zabagnione tarasy zalewowe, cechuje występowanie licznych starorzeczy i drobnych zagłębień. Na tarasach nadzalewowych, występujących głównie po południowej (prawej) stronie doliny, widoczne są pozostałości działalności eolicznej. Szerokość doliny, stanowiącej południową granicę Wysoczyzny Rawskiej, dochodzi do 4 km. Wysokości bezwzględne w jej obrębie osiągają wartości ok. 129-139 m n.p.m. tj. ok. 2-3 m nad poziom wody w rzece (ok. 126-136 m n.p.m.).

1.2.2. Warunki klimatyczne

Warunki klimatyczne na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą są typowe dla Dzielnicy Środkowej (wg R. Gumińskiego) - niskie opady (poniżej 550 mm), średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5⁰C, średnia temperatura lipca +18,2⁰C, zaś stycznia i lutego -3,4⁰C. Okres wegetacyjny trwa 170-180 dni. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego, południowo-wschodu i wschodu.

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Najrzadsze są wiatry północno-wschodnie oraz północne.

1.2.3. Hydrografia

Obszar miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą leży w całości w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej fragment dorzecza Wisły. Głównymi elementami sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Pilica i jej dopływy: Rokitna, Lubieńka i Drzewiczka.

Zgodnie z podziałem hydroregionalnym Polski gmina Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w obrębie dwóch regionów hydrogeologicznych: południowomazowieckiego i kujawsko mazowieckiego. Wody podziemne – w północnej i centralnej części gminy piętra wodonośne występują w osadach: kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu a także w osadach jury górnej. W południowej części gminy użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędu i jury.

1.2.4. Obszary chronione

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody „Tomczyce”, o pow. 57,99 ha
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”, o całkowitej pow. 63 422 ha
- Dolina Pilicy (należąca do obszaru Natura 2000),
- 16 sztuk pomników przyrody, we wsiach: Waliska, Borowina, Gostomia, Żdżary, Łęgonice i Nowe Miasto nad Pilicą.

1.3. Ogólna charakterystyka Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

1.3.1. Demografia i mieszkalnictwo

Demografia

Liczbę ludności miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą przedstawia poniższa tabela:

Rok	2004	2005	2006	2007
Liczba mieszkańców ogółem	8896	8786	8721	8625
Miasto	4147	4095	4071	4065
Wieś	4749	4691	4650	4560
Mężczyźni	Brak danych	Brak danych	4225	4192
Kobiety	Brak danych	Brak danych	4496	4433

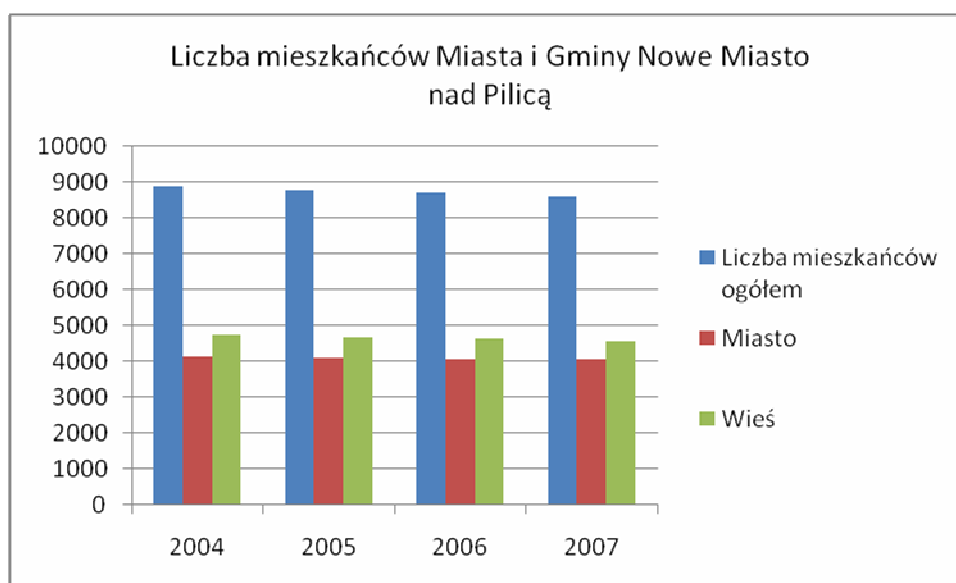
* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Gęstość zaludnienia dla terenu miejskiego wynosi 352 osoby na km², a dla terenu wiejskiego 30 osób na km².

Ruch naturalny ludności gminy w latach 2004 – 2007:

Rok	Zgony	Zameldowania na pobyt stały	Wymeldowania	Urodzenia	Małżeństwa
2004	118	103	134	74	87
2005	116	122	178	69	101
2006	116	131	146	82	107
2007	124	119	151	68	107

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji w latach 2004-2007 (w liczbach bezwzględnych) w gminie:

Rok	2004	2005	2006	2007
Przyrost naturalny	- 44	- 47	-34	- 56
Saldo migracji	- 31	-56	-15	-32

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Struktura wiekowa mieszkańców gminy przedstawia się następująco:

- mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym - 22,2%,
- mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym - 58,5%,
- mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym - 19,3%.

Liczba ludności w poszczególnych sołectwach (stan na 31.12.2007r.):

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1	Bełek	99
2	Bieliny	170
3	Borowina- Waliska	113
4	Dąbrowa- Józefów	129
5	Domaniewice	383
6	Prosna- Gilówka	65

7	Godzimierz	117
8	Gostomia	195
9	Jankowice	159
10	Łęgonice	351
11	Nowe Bieliny	98
12	Nowe Łęgonice	127
13	Nowe Strzałki- Zalesie	158
14	Pobiedna	308
15	Promnik	89
16	Rokitnica	251
17	Rosocha	202
18	Rudki	156
19	Sacin	161
20	Sańbórz	76
21	Strzałki	85
22	Świdrygały	127
23	Wał	145
24	Wierzchy	44
25	Wola Pobiedzińska	134
26	Wólka Ligęzowska i Magierowa	82
27	Żdżarki	160
28	Żdżary	376
RAZEM		4560

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Ludność miasta stanowi 47% wszystkich mieszkańców gminy. Najwięcej osób zamieszkuje sołectwa: Żdżary, Domaniewice, Łęgonice, Rokitnica, Gostomia.

Mieszkalnictwo

W roku 2007 na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą były ogółem 3032 mieszkania o łącznej powierzchni 207.374 m² (w tym w mieście odpowiednio 1515 mieszkań, o powierzchni 94.789 m²). Wg danych Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2007 wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych kształtują się następująco:

Przeciętna	Miasto i Gmina Nowe Miasto		Powiat Grójecki	Subregion Warszawski	Województwo Mazowieckie
	ogółem	w tym: miasto			
Liczba izb w 1 mieszkaniu	3,42	3,50	3,61	3,78	3,51
Osób w 1 mieszkaniu	2,72	2,53	2,97	2,87	2,72
Osób na 1 izbę	0,80	0,72	0,82	0,76	0,78
Powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	68,4	62,6	75,9	77,3	67,5
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę (m ²)	25,1	24,7	25,5	26,9	24,8

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2007

Przeciętne wskaźniki mieszkalnictwa dla gminy Nowe Miasto są w większości przypadków lepsze od wskaźników dla powiatu i województwa.

1.3.2. Infrastruktura techniczna

Podstawowe wskaźniki dotyczące infrastruktury technicznej na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą przedstawiają poniższe zestawienia:

Stan sieci wodociągowej:

Sieć wodociągowa na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą funkcjonuje w ramach dwóch wodociągów grupowych:

- istniejący i rozbudowywany wodociąg na terenie miasta Nowe Miasto jest centralnym układem sieci wodociągowej dla miasta. Pracuje on na bazie studni głębinowych, zlokalizowanych w pasie nadrzecznym nad Pilicą, pobierających wodę z układów jurajskich. Do wodociągu przyłączone są ponadto miejscowości: Sacin, Rosocha, Pobiedna, Wola Pobiedzińska, Gostomia. Stacja uzdatniania wody w Nowym Mieście nad Pilicą (przy ul. Rawskiej) działa w oparciu o 3 studnie głębinowe, maksymalna wydajność 1290m³/dobę.
- wodociąg „Żdźary”, obejmujący miejscowości: Żdźary, Sanbórz, Strzałki, Strzałki Nowe, Rudki, Promnik, Wał, Godzimirz, Rokitnica, Jankowice, Nowe Łęgonice, Dąbrowa, Łęgonice, Nowe Bieliny, Bieliny, Domaniewice, Wierzchy. Woda podlega uzdatnianiu (napowietrzanie, odżelazianie). Średni dobowy pobór – 700m³.

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy wynosi 113,92 km, długość przyłączy – 28,8 km. Obecnie z sieci wodociągowej korzysta 87% gospodarstw domowych na terenie gminy.

Sieci wodociągowej nie posiadają miejscowości: Wólka Ligęzowska, Wólka Magierowa, Dąbrowa, Józefów, Bełek, Świdrygały oraz Proсна i Żdźarki.

Stan sieci kanalizacyjnej:

System kanalizacji sanitarnej działa tylko w Nowym Mieście nad Pilicą. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta wynosi 9,02 km oraz 2,25 km przykanalików. Do sieci przyłączonych jest 320 odbiorców. Stopień skanalizowania (w przeliczeniu na gospodarstwa domowe) wynosi 41%. W mieście działają 2 oczyszczalnie ścieków. Pierwsza dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego związanego z obszarami wojskowymi w południowo-zachodniej części Nowego Miasta oraz oczyszczalnia komunalna odbierająca ścieki z kanalizacji oraz ścieki dowożone beczkowozami z pozostałego terenu gminy.

Stan sieci gazowej:

Na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma sieci przesyłowej gazu ziemnego. Mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan z butli. Punkty wymiany butli rozlokowane są na terenie całej gminy.

Stan sieci drogowej:

Długość i stan nawierzchni dróg w zależności od właściciela:

Drogi	Długość (km)	Nawierzchnia	
		ulepszona	nieulepszona
Wojewódzkie	26,3	26,3	-
Powiatowe	49,235	-	-
Miejskie ulice	13,9	9,5	4,4
Ogółem:	89,44	-	-

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Drogi wojewódzkie na terenie gminy to:

- Nr 728 Jędrzejów - Grójec,
- Nr 707 Nowe Miasto – Rawa Mazowiecka.

Dopełnieniem całości układu komunikacyjnego gminy wewnątrz jak i z sąsiednimi gminami, powiatami i województwami łączy sieć dróg powiatowych i gminnych.

Wykaz dróg powiatowych:

l.p.	Nr drogi/ stary oraz nowy	Kierunek	Długość (km)
1	34150/1104W	Falęcice- Nowe Miasto	5,297
2	34345/1656W	Granica województwa piotrkowskiego - Myślakowice- Różanna- Wysokin	2,15
3	343476/1687W	Różanna- Wysokin	4,356
4	34347/1688W	Nowe Miasto – Domaniewice - granica województwa piotrkowskiego	9,358
5	34348/1689W	Domaniewice-Bieliny- Łęgonice	4,402
6	34349/1690W	Żdźary- Domaniewice	4,554
7	34350/1691W	Rudki- Wał	2,615
8	34351/1692W	Gr. woj. skier. Strzałki- Rudki- Wierzchy	5,148
9	34352/1693W	Gr. woj. skier. Rosocha- dr Nr 707	2,904
10	34353/1694W	Nowe Miasto- Ulów	5,701
11	34355/1695W	Wólka Magierowa- Brzeski- Klwów	2,75

Wykaz dróg gminnych:

l.p.	Nr drogi	Kierunek	Długość (km)	Nawierzchnia
1	160701W	Nowe Miasto- Świdrygały- gr. województwa – (Żelazna)	4,777	bitumiczna i gruntowa
2	160702W	(Kobuz)- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą- Domaniewice	3,261	bitumiczna i gruntowa
3	160703W	Bieliny- Jankowice	3,266	bitumiczna i gruntowa
4	160704W	Bieliny- Wał	2,282	gruntowa
5	160706W	Żdźary- Godzimierz- granica województwa - (Lewin)	3,725	bitumiczna i gruntowa
6	160706W	dr. wojewódzka nr 707 – Wierzchy - gr. województwa (Rylsk Mały)	0,866	gruntowa
7	160707W	dr. wojewódzka nr 728- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą.- (Różanna)	6,055	gruntowa

8	160708W	Rosocha- Sacin-Belek- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą.- (Brzostowiec)	5,286	gruntowa
9	160709W	Świdrygały- Sacin (droga powiatowa nr 1693W Sacin)	2,391	bitumiczna i gruntowa
10	160710W	Strzałki- Zalesie- gr. województwa (Jeziorzec)	2,151	gruntowa
11	160711W	Wierzchy- Godzimirz- gr. województwa (Rokitnica Kąty)	6,258	gruntowa
12	160712W	Żdźary- Rokitnica	2,489	gruntowa
13	160713W	Łęgonice- Józefów- gr. województwa- (Olszowa Wola)	6,967	bitumiczna i gruntowa
14	160714W	Jankowice- Rokitnica	2,745	bitumiczna i gruntowa
15	160715W	Belek- Świdrygały	3,115	bitumiczna i gruntowa
16	160716W	Waliska- Borowina	2,420	gruntowa
17	160717W	Belek- Gostomia	2,442	gruntowa
18	160718W	Wólka Magierowa- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą (Małe Łęgonice)	1,812	gruntowa
19	160719W	Józefów- Dąbrowa- Nowe Łęgonice	3,756	gruntowa
20	160720W	Sańbórz- Wierzchy	2,083	bitumiczna i gruntowa
21	160721W	Rudki- Zalesie	0,977	gruntowa
22	160722W	Żdźary- Wierzchy	3,599	bitumiczna i gruntowa
23	160723W	Łęgonice – gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą- (Małe Łęgonice)	1,087	bitumiczna i gruntowa
24	160724W	Wólka Magierowa- gr. gminy Nowe Miasto n. Pilicą (Klów)	2,439	gruntowa

W aspekcie komunikacyjnym największe znaczenie dla miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą mają drogi wojewódzkie łączące gminę z większymi miastami w regionie: Grójcem, Końskimi, Rawą Mazowiecką oraz w dalszej kolejności z Warszawą, Łodzią. Ponadto drogi te łączą dwie drogi ekspresowe tj.: Warszawa-Kraków (drogę nr 7) oraz Warszawa-Katowice (drogę nr 8).

Z Nowego Miasta nad Pilicą można wygodnie dojechać do Warszawy (79 km), Łodzi (90 km), Kielc (99 km), Radomia (58 km), jak również do sąsiedzkich miast powiatowych – Grójca (36 km), Tomaszowa Mazowieckiego (45 km) i Rawy Mazowieckiej (29 km).

Przez północno-zachodnią część gminy przebiega Centralna Magistrała Kolejowa łącząca Śląsk przez Warszawę z Wybrzeżem.

1.4. Gospodarka

Na terenie gminy podmioty gospodarcze prowadzą działalność w zakresie: produkcyjnym, gastronomicznym, budowlano – remontowym, handlowym, usług transportowych, inne (w tym usługowe). Na terenie gminy funkcjonuje ponad 60 podmiotów sektora przemysłowego, głównie są to podmioty przemysłu rolno-spożywczego. Skupisko podmiotów gospodarczych (przemysłu, usług) znajduje się na terenie miasta.

Podmioty gospodarki narodowej w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą w 2006 r. według sekcji:

	Podmioty gospodarki narodowej	Osoby fizyczne
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	49	-
przemysł	67	-
w tym: przetwórczy	66	137
budownictwo	77	147
handel i naprawy	305	516
hotele i restauracje	14	47
transport, gospodarka magazynowa, łączność	31	118
pośrednictwo finansowe	21	36
obsługa nieruchomości i firm, nauka	47	122
Ogółem	706	1309

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2007

Niska jakość gleb na terenie gminy powoduje, że nie wykształcił się dominujący kierunek produkcji rolniczej. W strukturze użytkowania gruntów użytki rolne stanowią 10 409 ha (w tym grunty orne stanowią 77%). Rolnictwo charakteryzuje się wielkotowarowością (występuje uprawa zbóż, sadownictwo, chów zwierząt), gospodarstwa są raczej małe.

1.5. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska

Działania inwestycyjne samorządu miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą z zakresu ochrony środowiska dotyczyły głównie budowy wodociągów, stacji uzdatniania wody i kanalizacji. W 2007 roku na ochronę środowiska w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą przeznaczone (dane wg GUS):

- nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną – 143,4 tys. zł,
- nakłady na ochronę powietrza – 1220,7 tys. zł, w tym na ciepłownictwo – 751 tys. zł,
- nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 1258 tys. zł,
- nakłady na inne działania z zakresu ochrony środowiska – 10 tys. zł

Inwestycje w przedstawionych latach dotyczyły głównie finansowania przez gminę:

- rok 2004
 - rozbudowa stacji wodociągowej w Żdżarach,
 - budowa wodociągu w miejscowości Sacin, Rosocha.
- rok 2005
 - rozbudowa wodociągu w Nowym Mieście nad Pilicą i miejscowościach Dąbrowa, Józefów.
- rok 2006
 - budowa wodociągu w miejscowościach Prosna, Gilówka, Żdżarki.

II DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

2.1. Powietrze atmosferyczne

2.1.1. Przepisy prawne

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na mocy ustawy „Prawo ochrony środowiska” (tekst jednolity z 2008r. Dz. U. z Nr 25, poz. 150 z póź. zm.) dokonuje corocznej oceny poziomów substancji w powietrzu we wszystkich strefach województwa. Klasyfikacja stref jest dokonywana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. (Dz. U. Nr 47, poz. 281) w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji. Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin, wydzielając następujące klasy stref:

- ✓ klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych.
- ✓ klasa B – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji.
- ✓ klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych.

2.1.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza

Warunki klimatyczne

Gmina Nowe Miasto znajduje się na pograniczu dwóch regionów klimatycznych: wielkopolsko-mazowieckiego (na zachód i północ od rzeki Kraski) i łódzko-wieluńskiego (wzdłuż doliny Pilicy). Klimat w tym rejonie należy do grup umiarkowanie ciepłych i kształtowany jest przez masy ścierającego się suchego powietrza kontynentalnego i wilgotnego powietrza atlantyckiego. Efektem jest zmienność stanów pogody. Korzystne warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi rolnictwa.

Charakterystyczne cechy klimatu gminy to:

- termiczne lato trwa 90-100 dni, rozpoczyna się w ostatniej dekadzie maja, kończy w pierwszych dniach września,
- okres wegetacyjny trwa 170-180 dni (temperatura powyżej 5°C),
- średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,5°C, najzimniejszego miesiąca -3,4°C (luty), najcieplejszy miesiąc 18,2°C (lipiec),
- liczba dni gorących – powyżej 25°C wynosi 35-40,
- liczba dni z przymrozkami – poniżej 0°C – 40 dni,
- liczba dni pochmurnych – 140-150 (miesiące listopad – luty),
- liczba dni słonecznych 40-50, średnie roczne usłonecznienie wynosi 1600 h, średnie dzienne usłonecznienie waha się w przedziale 4,0-4,5 h, przy czym w grudniu wynosi ok. 1 h, w czerwcu natomiast ok. 7,5 h,

- średnia roczna suma opadów atmosferycznych z wielolecia jest niższa od średniej dla Polski - 600 mm i nie przekracza zazwyczaj 550 mm,
- średnia roczna wilgotność względna powietrza waha się w granicach 65-85 % i wynosi ok. 79%,
- średnie roczne parowanie terenowe wynosi ok. 400 -450 mm,
- okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 70-75 dni,
- wiatry najczęściej napływają z kierunku zachodniego (ok. 66%) lub z południowego wschodu i wschodu (ok. 30%) ,
- średnia prędkość wiatru wynosi ok. 4,1 m/s, przeważają wiatry słabe lub bardzo słabe i cisz.

Stan powietrza atmosferycznego

Roczna ocena jakości powietrza za 2007 r. została wykonana w oparciu o nowy układ stref określony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008r. w sprawie stref. Według zapisów ww. rozporządzenia w województwie mazowieckim klasyfikacje wykonuje się w 18 strefach: 4 powiatach grodzkich (miasto Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka), 5 powiatach ziemskich (legionowski, nowodworski, otwocki, piaseczyński, wołomiński), 8 obszarach łączonych z kilku powiatów (strefa ciechanowsko-mławska, kozienicko-grójecka, ostrołęcko-ostrowska, płocko-płońska, pruszkowsko-żyrardowska, radomsko-zwoleńska, siedlecko-mińska, warszawsko-sochaczewska oraz w Aglomeracji Warszawskiej. Cały powiat grójecki ze względu na podział stref dla SO₂, NO₂, PM₁₀, CO, benzenu, ołowiu, As, Ni, Cd i B/a/P przydzielony został do strefy kozienicko-grójeckiej. Natomiast ze względu na podział stref dla O₃ należy do strefy mazowieckiej.

W 2007r. zakres oceny jakości powietrza w strefach został poszerzony o arsen, nikiel, kadm, i benzo/a/piren, czyli zanieczyszczenia objęte dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady Europy 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu.

Klasyfikacja strefy kozienicko-grójeckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia:

Nazwa strefy: kozienicko- grójecka	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy									
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	Ni	As	Cd	B/a/P
Rok 2007	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C

*wg WIOŚ w Warszawie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2007 rok”

Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla substancji ozon troposferyczny:

Nazwa strefy: mazowiecka	Klasa ogólna strefy dla– ozonu troposferycznego O ₃
Rok 2007	C

*wg WIOŚ w Warszawie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2007 rok”

Klasyfikacja strefy kozienicko-grójeckiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin:

Nazwa strefy: kozienicko- grójecka	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy									
	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	Ni	As	Cd	B/a/P
Rok 2007	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C

*wg WIOŚ w Warszawie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2007 rok”

Klasyfikacja strefy mazowieckiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin dla substancji ozon troposferyczny:

Nazwa strefy: mazowiecka	Klasa ogólna strefy dla– ozonu troposferycznego O ₃
Rok 2007	A

*wg WIOŚ w Warszawie „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2007 rok”

2.1.3. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Na stan czystości powietrza w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą wpływają głównie zanieczyszczenia emitowane przez:

- szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe,
- lokalne kotłownie i źródła ciepła,
- zakłady przemysłowe i usługowe,
- gospodarstwa hodowlane,
- obiekty gospodarki komunalnej: oczyszczalnia, składowisko odpadów, szpital.

Emisja liniowa

Emisja komunikacyjna stwarza zagrożenie zwłaszcza w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego i ma niekorzystny wpływ na uprawy polowe. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego a także wpływają na wzrost poziomu stężenia ozonu w troposferze.

Emisja niska

Emisja niska, pochodzi z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. W wielu gospodarstwach spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Głównym paliwem w lokalnych kotłowniach jest węgiel o różnej jakości i różnym stopniu zasilczenia.

Na terenie gminy działa kilka kotłowni lokalnych dla poszczególnych obiektów użyteczności publicznej:

Lokalizacja	Użytkownik/zarządzający	Moc	Paliwo
Nowe Miasto nad Pilicą – Urząd Miasta i Gminy	UMiG	0,21	węgiel
Nowe Miasto nad Pilicą – Szkoła Podstawowa	UMiG	0,35	olej opałowy
Nowe Miasto nad Pilicą – SP ZOZ	UMiG	0,72	
Nowe Miasto nad Pilicą – Gimnazjum i Liceum	UMiG		koks
Nowe Miasto nad Pilicą – ul. Ogrodowa	Spółdzielnia mieszkaniowa		węgiel
Nowe Miasto nad Pilicą – ul. Tomaszowska	Spółdzielnia mieszkaniowa „Zdrowie”		olej opałowy
Nowe Miasto nad Pilicą – Osiedle	Wojskowa Agencja Mieszkaniowa		olej opałowy
Żdźary - Szkoła Podstawowa	UMiG		węgiel

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową (związaną z okresem grzewczym).

Dodatkowym minusem na terenie gminy jest brak sieci gazowej. Mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan w butlach. Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego proponuje się zasilanie gminy w gaz ziemny od strony północno-zachodniej z rejonu gminy Cielądz bądź Czarniejewice.

Zakłady przemysłowe

Zagrożenie zanieczyszczenia powietrza związane z działalnością zakładów wiąże się z emisją substancji szkodliwych, specyficznych dla danego rodzaju produkcji, m. in.: zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, zawierających tlenki siarki, azotu, węgla, benzenu, substancje smołowe, fenole, metale ciężkie i inne. Zakłady przemysłowe są ponadto źródłem emisji nieprzyjemnych zapachów.

Wykaz obiektów mogących pogorszyć stan środowiska:

Rodzaj obiektu	Liczba
Odlewnie	0
Galwanizernie	0
Zakłady tworzyw sztucznych, gumowe oraz farmaceutyczne	1 (UNIPLAST)
Zakłady mleczarskie	0
Ubojnie zwierząt	0
Zakłady przetwórstwa owocowo – warzywnego	2 (KOFRUT, FOLWARK)
Gorzelnie i wytwórnie win	0
Garbarnie i zakłady uszlachetniania skór	0
Stacje paliw płynnych	2

Bazy transportowe	4
Ośrodki wypoczynkowe i turystyczne	4
Oczyszczalnie ścieków	2
Składowiska komunalne	1
Wytwórnice mas bitumicznych	0
Stacje obsługi samochodów	3
Piekarnie	2
Ośrodki zdrowia	2
Szkoły gminne	3
Kotłownie komunalne	1
Razem	27

* wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto

Obiekty gospodarki komunalnej

Emitentami zanieczyszczeń w gminie są obiekty gospodarki komunalnej: Szpital w Nowym Mieście, Oczyszczalnia ścieków w Nowym Mieście oraz składowisko odpadów w Nowych Łęgowicach. Obiekty te wprowadzają do powietrza: aerozole, mikroorganizmy i odory. Ponadto z działalnością szpitala wiąże się zwiększona emisja rakotwórczego formaldehydu.

Zakłady hodowlane

Źródłem emisji zanieczyszczeń oraz nieprzyjemnych zapachów są również fermy hodowlane. Obiekty te emitują takie zanieczyszczenia, jak: dwutlenek węgla, amoniak, siarkowodór oraz aerozole zawierające mikroorganizmy. Główna uciążliwość ze strony ośrodków hodowli związana jest z przedostawaniem się substancji odorotwórczych, wyczuwalnych zwłaszcza w miesiącach ciepłych.

Oprócz źródeł lokalnych znaczący wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w gminie mają także ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych ośrodków przemysłowych (głównie z aglomeracji warszawskiej).

Dążąc do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gmina oraz poszczególne podmioty organizacyjne podejmują różnego rodzaju działania. Stosowane metody to: budowa i eksploatacja urządzeń ochrony powietrza, stosowanie paliw o większej wartości opałowej i niższej zawartości siarki i popiołu, modernizacje kotłowni polegające na zastąpieniu źródeł opalanych węglem na źródła opalane olejem czy gazem płynnym.

2.1.4. Wnioski

Strefa kozienicko-grójecka, do której należy Miasto i gmina Nowe Miasto w wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2007r. otrzymała klasę C ze względu na przekroczenie poziomu docelowego dla benzo/a/pirenu według kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin. Na obszarze całego województwa (strefa mazowiecka) wystąpiło również przekroczenie poziomu docelowego dla ozonu według kryterium ochrony zdrowia, w wyniku klasyfikacji strefa mazowiecka, do której należy miasto i gmina Nowe Miasto nad Pilicą (bez Aglomeracji Warszawskiej) otrzymała klasę C. W związku z powyższym istnieje ustawowy wymóg opracowania Programów Ochrony Powietrza:

- dla benzo/a/piranu (cały obszar województwa),
- dla ozonu (strefa mazowiecka bez Aglomeracji Warszawskiej).

Dla pozostałych zanieczyszczeń, dla których określone są poziomy docelowe (arsen, kadm, nikiel oznaczone w pyłe PM10) normy były dotrzymane.

2.2. Hałas

2.2.1. Wprowadzenie

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – *Prawo ochrony środowiska*, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), regulują przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska.

W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002/49/EC). Podstawę prawną określenia wymogów w zakresie emisji hałasu maszyn i urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń stanowi rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 lipca 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Z dnia 7 sierpnia 2003 r., nr 138, poz. 1316) oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 lutego 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z dnia 27 lutego 2006 r., nr 32, poz. 223). Ponadto przepisy określają również dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od przeznaczenia danego terenu podlegającego ochronie m.in. dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego czy też dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielu innych, co zostało określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., nr 120, poz. 826). Metody pomiarów mocy akustycznej określa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. z dnia 30 grudnia 2004 r., nr 283, poz. 2842).

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826) określa:

- zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N , L_{Aeq} D i L_{Aeq} N dla następujących rodzajów terenów przeznaczonych:
 - a) pod zabudowę mieszkaniową,
 - b) pod szpitale i domy opieki społecznej,
 - c) pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
 - d) na cele uzdrowiskowe,
 - e) na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,
 - f) na cele mieszkaniowo-usługowe;
- poziomy hałasu z uwzględnieniem rodzaju obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu;
- okresy, do których odnoszą się poziomy hałasu, jako czas odniesienia.

Hałas - jest to dźwięk określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy). Stanowi

jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska, wzrastające w ostatnich latach w związku z rozwojem komunikacji, uprzemysłowieniem i postępującą urbanizacją.

Odczuwany jest przez mieszkańców jako jeden z najbardziej uciążliwych czynników wpływających ujemnie na środowisko i samopoczucie. Hałas wywołuje zmęczenie, złe samopoczucie, utrudnia wypoczynek, może prowadzić do częściowej lub całkowitej utraty słuchu. Ponadto powoduje poważne zmiany psychosomatyczne, jak np. zagrożenie nadciśnieniem czy zaburzenia nerwowe.

Dla badań w zakresie klimatu akustycznego istotne jest zdefiniowanie dwóch rodzajów hałasu - komunikacyjnego i przemysłowego.

2.2.2 Pomiary hałasu

Ocena stanu akustycznego środowiska prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, a realizowana jest przez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak pozwolenia, programy ochrony środowiska, w tym programy ochrony przed hałasem. Dokonywane pomiary i oceny mają umożliwiać wyznaczanie obszarów o ponad normatywnym poziomie hałasu, na których należy skoncentrować działania naprawcze.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą głównymi źródłami hałasu kształtującymi klimat akustyczny są:

- komunikacja drogowa - głównie droga wojewódzka Nr 728 Grójec-Końskie, droga wojewódzka nr 707 Nowe Miasto-Rawa Mazowiecka oraz drogi powiatowe i gminne,
- zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i usługowe.

Hałas komunikacyjny

Na drogach na terenie gminy nie były prowadzone badania natężenia hałasu. Na drodze wojewódzkiej nr 728 były prowadzone w 2007 r. pomiary w miejscowości Mogielnica.

Wyniki pomiarów hałasu wykonanych w roku 2007 na drodze wojewódzkiej nr 728 przedstawia poniższa tabela:

Data pomiaru	Poziom dźwięku w dB około 10 m od skrajnego pasa drogi	
	dzień	noc
2007.06.14	61,7	59,0
2007.10.23	61,5	58,6

* Monitoring hałasu komunikacyjnego WIOŚ Warszawa 2007

Pomiary hałasu na drodze wojewódzkiej nr 728 wykonane w roku 2007 wykazują przekroczenia dopuszczalnych norm poziomu dźwięku.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

2.2.3. Źródła hałasu

Hałas komunikacyjny

Źródłem hałasu na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą jest przede wszystkim transport drogowy. Przez teren miasta i gminy przebiega droga wojewódzka nr 728 i inne drogi tranzytowe.

Hałas zwany powszechnie „komunikacyjnym” jest zjawiskiem o tendencjach wzrostowych, uzależnionym od takich czynników jak: wskaźnik presji motoryzacji, gęstość sieci dróg i odległość terenów stale zamieszkiwanych od dróg o dużym natężeniu.

Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą:

- natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym,
- struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych),
- średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny,
- płynność ruchu,
- rodzaj i stan nawierzchni.

Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych.

Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Przyczyną wzrostu uciążliwości jest również zła jakość nawierzchni dróg.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

Inne źródła hałasu

Źródłem hałasu są także linie przesyłowe wysokiego napięcia. Hałas powstaje również na terenie stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć w związku ze stosowaniem sprężarek do napędu łączników i transformatorów.

2.2.4 Wnioski

Najbardziej uciążliwym źródłem hałasu na obszarze miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą jest komunikacja drogową. Wyniki przeprowadzonych w 2007r. badań wskazują na przekroczenia dopuszczalnych parametrów dźwięku. Z uwagi na zwiększającą się liczbę pojazdów mechanicznych natężenie hałasu będzie stopniowo wzrastać.

Pozostałe źródła hałasu nie są zbyt uciążliwe z racji braku dużych skupisk zakładów przemysłowych lub innych mogących niekorzystnie wpływać na klimat akustyczny gminy.

2.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa

2.3.1. Wprowadzenie

Ustawa *Prawo wodne* z dnia 18 lipca 2001 r. (tekst ujednolicony Dz. U. z dnia 18 listopada 2005 r. nr 239 poz. 2019+) określa cele służące zapewnieniu ochrony wód, poprzez zapobieganie dalszej ich degradacji, ochronę przed zanieczyszczeniem, poprawę stanu ekosystemów wodnych i ekosystemów lądowych zależnych od wody oraz promocje zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.

Klasyfikację stanu wód powierzchniowych podano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r., w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. nr 32, poz. 284) – mimo, iż zostało ono uchylone z dniem 01.01.2005 r. W oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Środowiska z dnia 14.12.2006 r. oceny stanu jakości wód powierzchniowych dokonano według zasad obowiązujących w 2005 r., a niezwłocznie po ukazaniu się nowych aktów wykonawczych do ustawy *Prawo wodne* w zakresie oceny stanu wód, wyniki klasyfikacji wód powierzchniowych powinny zostać zweryfikowane.

W trakcie sporządzania niniejszego *Programu* ogłoszone zostało Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008 nr 143 poz. 896).

W rozporządzeniu określono następujące klasy wód:

- klasa I – wody o bardzo dobrej jakości
- klasa II – wody dobrej jakości
- klasa III – wody zadowalającej czystości
- klasa IV – wody niezadowalającej czystości
- klasa V – wody złej jakości.

2.3.2. Wody powierzchniowe

Charakterystyka wód powierzchniowych

Obszar miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą leży w całości w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej fragment dorzecza Wisły. Do głównych elementów sieci hydrograficznej na terenie gminy należą rzeka Pilica, płynąca w południowej części gminy, oraz jej dopływy: Rokitna, Lubieńka i Drzewiczka.

Pilica jest rzeką II rzędu, ogólnej długości 319 km - początek bierze we wschodniej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Rzeką odwadnia obszar 9273 km² i jest najdłuższym lewostronnym dopływem Wisły. Od Nowego Miasta nad Pilicą płynie w szerokiej (do 4 km), asymetrycznej dolinie, z licznymi rowami melioracyjnymi korytem osiągającym szerokość 100-200m. Rzeką jest silnie meandrująca. Dorzecze Pilicy stanowi gęsta sieć bezimiennych strumieni i rzek, z których największe to Rokitna, Lubieńka, Drzewiczka, Mogielanka i Dylewka, płynące w granicach gmin Nowe Miasto nad Pilicą oraz Mogielnica i Goszczyn.

Rzeka Rokitna to lewostronny dopływ Pilicy, płynie w zachodniej części gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Rokitna jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 98,1 km². Długość rzeki w granicach powiatu grójeckiego wynosi 8,8 km. Rzeka początek bierze w rejonie miejscowości Nowe Sadkowice (gm. Sadkowice), na wysokości 175 m n.p.m. i płynie w kierunku południowym. Do Pilicy wpada na wysokości 135 m n.p.m., w rejonie Domaniewic (gm. Nowe Miasto nad Pilicą).

Rzeka Drzewiczka stanowi prawostronny dopływ Pilicy, do której wpada dwoma ramionami na 78,8 km, na wysokości 129 m n.p.m. Drzewiczka jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 1082,9 km. Całkowita długość rzeki wynosi 81 km. W rozwidleniu rzeki znajdują się stawy. Źródła cieku znajdują się w okolicy Ruskiego Brodu, na wysokości 250 m n.p.m. gdzie wypływa z piaskowców jurajskich i płynie w kierunku północnym do Pilicy, odwadniając gminę Nowe Miasto nad Pilicą.

Sieć hydrograficzną gminy tworzą ponadto liczne niniejsze strumienie i rzeki. W jej granicach występuje ponadto kilka drobnych zagłębień bezodpływowych, bezimiennych oczek wodnych. Na obszarach zatorfionych i terenach podmokłych, jak również w dolinach rzecznych (zwłaszcza Pilicy), znajdują się liczne rowy melioracyjne.

Pomiary jakości wód powierzchniowych

Na obszarze gminy znajduje się 1 posterunek wodowskazowy, wykorzystywany do obserwacji stanów wód powierzchniowych, zlokalizowany na Pilicy, w miejscowości Nowe Miasto nad Pilicą. Powyższy posterunek należy do sieci obserwacyjnej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą zlokalizowane są punkty pomiarowe stanu czystości rzek. Wyniki pomiaru zanieczyszczeń przedstawia poniższa tabela:

Rzeka	Nazwa ppk	Km biegu rzeki	Wskaźnik decydujący o klasie czystości	Jednostka	Stężenie			Stwierdzona klasa czystości
					min.	max.	średnie	
Drzewiczka	Wólka Magierowa (ujście do Pilicy)	0,70	Barwa Lb. b. coli fek. Og. lb. b. coli	mg Pt/l n/100 ml n/100 ml	34 4355 7413,3	50 4355 7413,3	20 230 930	IV
Pilica	pow. Nowego Miasta	78,80	Barwa selen Lb. b. coli fek. Og. lb. b. coli	mg Pt/l mg Se/l n/100 ml n/100 ml	15 0,01 230 430	50 0,031 9300 24000	30 0,018 1927,5 8488,3	III
Rokitna	Domaniewice	0,40	Azotany Fosforany Lb. b. coli fek. Og. lb. b. coli	mg NO ₃ /l mg PO ₄ /l n/100 ml n/100 ml	7,558 0,172 3073,3 4174,2	34,153 0,73 9300 9300	2,62 0,061 230 230	IV

Źródło: WIOS Warszawa: dane za 2007 r.

Największy wpływ na stan jakości wód powierzchniowych na terenie gminy mają:

- duże gospodarstwa rolnicze, sadownicze w miejscowościach Żdżary i Jankowice,
- zakłady hodowlane w miejscowościach Strzałki i Łęgonice,
- brak kanalizacji sanitarnej w miejscowościach na terenie gminy,
- obiekty gospodarki komunalnej: oczyszczalnia ścieków, składowisko odpadów w Nowych Łęgowicach,

- szlaki komunikacyjne;
- zakłady przemysłowe, obiekty usługowe, m.in.: GPH Folwark w Jankowicach, stacje obsługi pojazdów, stacje paliw.

2.4.5. Wody podziemne

Charakterystyka wód podziemnych

Zgodnie z podziałem hydroregionalnym Polski gmina położona jest na krańcach regionu południowomazowieckiego (północna i centralna część gminy) i kujawsko mazowieckiego (południowa część gminy).

W regionie południowomazowieckim wyróżnia się 3 główne piętra wodonośne: kredy górnej, trzeciorzędu i czwartorzędu. Na północny zachód od Nowego Miasta zwykle wody podziemne występują także w wapieniach i marglach, sporadycznie piaskowcach jury górnej. W osadach tych stwierdzono wody szczelinowe i porowo-szczelinowe. Wody występują pod ciśnieniem, a wydajności pojedynczych ujęć mieszczą się w granicach od kilkunastu do kilkudziesięciu m³/h. Wodonośne osady jury występują na głębokości ok. 100 m.

Piętro kredy górnej tworzy jeden zespół wodonośny połączony hydraulicznie bez wyraźnego rozdziału na odrębne poziomy. Woda występuje w marglach, wapieniach i piaskowcach, które prowadzą wody porowo-szczelinowe i szczelinowe, występujące na głębokościach 40-160 m. Woda występuje pod ciśnieniem, a wydajności pojedynczych ujęć mieszczą się w granicach od ok. 20 do ponad 100 m³/h.

Piętro wodonośne trzeciorzędu na terenie gminy reprezentowane jest przez poziom mioceniński. Reprezentują go piaski droбноziarniste i pylaste oraz miejscami średnioziarniste. Współczynnik filtracji waha się od 0,5 do 5,0 m/24 h, a wydajność jednostkowa od 0,2 do 17 m³/h.

Piętro wodonośne czwartorzędu reprezentowane jest przez piaski, piaski i żwiry występujące najczęściej na głębokości 10-60 m, przeważnie do 40 m. Wody występują pod ciśnieniem. Tam, gdzie warstwy wodonośne nie są izolowane od powierzchni terenu (np. doliny rzek) Czwartorzędowy poziom wodonośny buduje jedna, rzadziej dwie warstwy wodonośne. zwierciadło wody ma charakter swobodny. Wydajności pojedynczych ujęć są zróżnicowane i wahają się od kilku do ponad 70 m³/h.

W regionie kujawsko-mazowieckim użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach czwartorzędu i jury.

W czwartorzędzie woda występuje w piaskach, piaskach i żwirach na głębokości od kilku do kilkunastu metrów. W dolinie Pilicy, w rejonie Nowego Miasta nad Pilicą, w osadach czwartorzędu występuje płytki poziom, o swobodnym zwierciadle wody. Poziom ten nie jest izolowany od powierzchni terenu dlatego istnieje stałe zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych. Poza doliną Pilicy wody podziemne w osadach czwartorzędowych występują pod ciśnieniem. Wydajności pojedynczych ujęć przeważnie nie przekraczają 20 m³/h.

W utworach jury woda występuje w wapieniach (jura górna), piaskowcach i mułowcach (jura środkowa). Są to wody szczelinowe, rzadziej szczelinowo-krasowe i szczelinowo-porowe. Woda występuje pod ciśnieniem, najczęściej na głębokości do 40 m i do 70 m. Wydajności uzyskiwane z otworów mieszczą się w przedziale od kilku do ok. 70 m³/h i od kilkunastu do ok. 30 m³/h.

Północna część gminy Nowe Miasto nad Pilicą położona jest w zasięgu GZWP 215 - trzeciorzędowy zbiornik Subniecka Warszawska (zgodnie z „Mapą obszarów głównych

zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony”, A.S. Kleczkowskiego).

Poza poziomami użytkowymi na terenie gminy eksploatowane są także płytkie wody gruntowe związane z soczewkami i przewarstwieniami piaszczystymi występującymi wśród glin zwałowych budujących wysoczyznę. Są one ujmowane płytkimi studniami wierconymi i studniami kopanymi.

Monitoring wód podziemnych

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma punktów monitoringu wód podziemnych. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że jakość wód piętra czwartorzędowego na terenie gminy jest generalnie dobra. Wymagają one jedynie prostego uzdatniania. Do głównych wskaźników obniżających jakość wód należą: azot amonowy, żelazo, potas, sól, fosforany i mangan. Żelazo i mangan są charakterystyczne dla czwartorzędowych osadów wodnolodowcowych. Najbardziej narażone na zanieczyszczenia są wody gruntowe występujące płytko i bez izolacji. Na jakość tych wód znaczący wpływ ma sposób zagospodarowania terenu w rejonie studni. Stwierdzone w wodzie zanieczyszczenia najczęściej mają charakter punktowy i są pochodzenia antropogenicznego.

Przyczynami antropogenicznego zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego są najczęściej: zrzuty ścieków do wód i gruntu, niewłaściwe składowanie odpadów, a także niewłaściwe składowanie i stosowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz środków ochrony roślin.

2.3.4. Gospodarka wodno – ściekowa

2.3.4.1. Regulacje prawne gospodarki wodno - ściekowej

Gospodarka ściekowa regulowana jest Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. z 2006r. Dz. U. nr 123, poz. 858 z późn. zm.), Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 roku w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984), Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 roku - w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 134 poz. 1140). Zgodnie z art. 3 ustawy „Prawo ochrony środowiska”, ścieki (substancje ciekłe, wprowadzone bezpośrednio lub za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do wód) zmieniają stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny wód, działając niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy. Ścieki powstają w wyniku bytowania człowieka oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i rolniczej (ścieki bytowo – gospodarcze, ścieki przemysłowe, ścieki komunalne, wody opadowe, zanieczyszczenia, wody podgrzane, skażone promieniotwórczo i zasolone).

2.3.4.2. Sieć wodociągowa

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą wynosi 113,92 km, a długość przyłączy – 28,8 km. Obecnie z sieci wodociągowej korzysta 87% gospodarstw domowych na terenie gminy. W gminie działają dwa wodociągi grupowe. Pierwszy - na terenie miasta Nowe Miasto – jest centralnym układem sieci wodociągowej dla

miasta, pobiera wodę z ujęć jurajskich zlokalizowanych w pasie nadrzecznym nad Pilicą. Stacja uzdatniania wody w Nowym Mieście nad Pilicą (przy ul. Rawskiej) działa w oparciu o 3 studnie głębinowe, maksymalna wydajność 1290m³/dobę. Do wodociągu przyłączone są miejscowości: Sacin, Rosocha, Pobiedna, Wola Pobiedzińska, Gostomia.

Drugi wodociąg „Żdzary” obejmuje miejscowości: Żdzary, Sanbórz, Strzałki, Strzałki Nowe, Rudki, Promnik, Wał, Godzimirz, Rokitnica, Jankowice, Nowe Łęgonice, Dąbrowa, Łęgonice, Nowe Bieliny, Bieliny, Domaniewice, Wierzchy. Średni dobowy pobór wody wynosi 700m³, woda podlega uzdatnianiu (napowietrzanie, odżelazianie).

Charakterystyka ujęć komunalnych na terenie gminy:

Lokalizacja	Nr studni	Wydajność m ³ /d	Pobór wody m ³ /d	Ujmowany poziom
Nowe Miasto nad Pilicą	1A		600	Jura górna
	3A			Jura górna
	5			Jura górna
Żdzary	1			Czwartorzęd
	2	145	300	Czwartorzęd
	3			Czwartorzęd

*wg danych Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą

Sieci wodociągowej nie posiadają miejscowości: Wólka Ligęzowska, Wólka Magierowa, Dąbrowa, Józefów, Belek, Świdrygały oraz Prosna i Żdzarki.

2.3.4.3. System małej retencji

Wprowadzany w kraju już od kilku lat nowy system zarządzania zasobami wodnymi ma na celu zmianę podejścia do gospodarowania wodami i stworzenie systemu uwzględniającego integrację działań w sferze gospodarki wodnej z takimi dziedzinami jak rolnictwo, leśnictwo, ochrona przyrody, planowanie przestrzenne, energetyka, transport, przemysł i gospodarka komunalna oraz zaangażowanie społeczeństwa. Rozwijanie współpracy pomiędzy stronami zaangażowanymi w te działania stanowi podstawę polityki ekologicznej w tym zakresie.

Głównym zadaniem małej retencji jest gromadzenie wody do bezpośredniego użycia, ale również regulacja i kontrola wody w środowisku. Realizacja obiektów małej retencji przyczynia się m.in. do:

- spowolnienia odpływu wód powierzchniowych,
- podniesienia poziomu wód gruntowych,
- powstrzymania degradacji siedlisk wodno-bagiennych,
- zwiększenia różnorodności biologicznej obszaru,
- powstrzymania erozji terenowej.

W kształtowaniu retencji gruntowej i powierzchniowej zasadniczą rolę ogrywają odpowiednio wykonane i eksploatowane melioracje wodne oraz całościowy program na rzecz budowy małej skali zbiorników wodnych. Zbiorniki te mogą służyć głównie jako obiekty magazynujące wodę na potrzeby gospodarcze, przeciwpowodziowe, przeciwpożarowe, przeciwdziałające erozji wodnej, mogą również mieć znaczenie krajobrazowe i rekreacyjne oraz ekologiczne.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą zagrożenie powodziowe związane jest głównie z doliną rzeki Pilicy. Amplituda wahań poziomu wód Pilicy dowodzi występowania stanów wysokich przede wszystkim w okresie od lutego do marca, a niżówek od lipca do października. Amplituda ta zmieniała się dość wyraźnie w poszczególnych partiach odcinka ujściowego - 107

cm w Nowym Mieście nad Pilicą, ok. 230 cm w Białobrzegach. Amplituda ta, w dolnym biegu rzeki zmniejszyła się, a zarazem też ograniczone zostało zagrożenie powodziowe po oddaniu do użytku w połowie lat siedemdziesiątych XX wieku Zalewu Sulejowskiego utworzonego poprzez spiętrzenie wód Pilicy, pełniącego obecnie m.in. funkcje retencyjne.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą potencjalnie najbardziej zagrożone powodzią są miejscowości nadpiliczne: Roszkowska Wola, Domaniewice, Łęgonice, Pobiedna, Przydatki, Gastomia oraz południowe tereny Nowego Miasta.

Małe zbiorniki retencyjne, mimo swojej małej pojemności, w przypadku niewielkich zlewni (częstkowe, dopływy, itp.) relatywnie pełnić mogą bardzo dużą rolę przeciwpowodziową. Na małych rzekach (zlewniach) podczas gwałtownych opadów lub roztopów następuję szybkie wezbranie, co może być bardzo groźne dla terenów intensywnie użytkowanych, zurbanizowanych, zamieszkałych przez ludzi. W zlewni rzeki Pilicy, na terenie powiatu grójeckiego jest 28 zbiorników o łącznej powierzchni 186 ha, pełniących funkcje retencyjne. W gminie zbiorniki wodne zlokalizowane są:

- w dolinie Lubieńki, na odcinku od Wólki Gostomskiej do Gostonii jest kompleks 9 stawów: Staw Ojciec, Staw Nowy, Staw Dudek Cegielnia, Staw Matka, Staw Trzcina, Staw Młyński, Staw Obora, Staw Górny i Staw Ogród,
- w dolinie Drzewiczki stawy znajdują w okolicy Magierowej Woli.

Główną funkcją powyższych zbiorników jest hodowla ryb. Po południowej stronie Pilicy, naprzeciwko Nowego Miasta, projektuje się budowę zalewu.

Analizując stopień potencjalnego zagrożenia powodziowego należy stwierdzić, że gmina Nowe Miasto nad Pilicą należy do strefy potencjalnego zagrożenia powodzią.

2.3.4.4. Sieć kanalizacyjna

System kanalizacji sanitarnej działa tylko w Nowym Mieście nad Pilicą. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta wynosi 9,02 km oraz 2,25 km przykanalików. Do sieci przyłączonych jest 320 odbiorców. Stopień skanalizowania (w przeliczeniu na gospodarstwa domowe) wynosi 41%. Funkcjonują tu oczyszczalnie ścieków:

- dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego związanego z obszarami wojskowymi istnieje lokalna oczyszczalnia ścieków w południowo-zachodniej części Nowego Miasta,
- oczyszczalnia komunalna odbierająca ścieki z kanalizacji z pozostałego terenu oraz ścieki dowożone beczkowozami.

Komunalna oczyszczalnia ścieków w Nowym Mieście nad Pilicą

Oczyszczalnia gminna jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną o przepustowości minimalnej 500m³ na dobę – maksymalnej 1000m³ na dobę (docelowo 1500m³ na dobę). Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Pilica. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z sieci na terenie miasta i przyjmuje ścieki dowożone z terenu gminy. Ścieki deszczowe są odprowadzane kolektorem burzowym do Pilicy bez oczyszczania. Osad czynny poddawany jest odwadnianiu i higienizacji, rocznie w oczyszczalni powstaje 36 Mg suchej masy odpadów z oczyszczania.

Stężenie ścieków dopływających i wypływających do oczyszczalni:

Wskaźnik	Jednostka	Stężenie w ściekach dopływających	Stężenie ścieków oczyszczonych
BZT ₅	gO ₂ /m ³	211	5
ChZT	gO ₂ /m ³	412	47
Zawiesina ogólna	mg/l	160	9

* Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych z zakresie gospodarki ściekowej w roku 2008

Oczyszczalnie ścieków w ostatnich latach została poddana modernizacji, w wyniku której istniejący reaktor typu Superbos został wyposażony w nowe urządzenia (sita, piaskownik, wirownice, dmuchawy). Ponadto zainstalowano prasę do odwadniania osadów ściekowych typu Monobelt. Modyfikacji poddano również proces technologiczny – wprowadzono drobnopęcherzykowy system natleniania i możliwość retencji ścieków przy małych dopływach.

Oczyszczalnia osiedlowa w Nowym Mieście

Oczyszczalnie ścieków posiada przepustowość minimalną 100m³, na dobę, maksymalną 270m³ na dobę (docelowo 300m³ na dobę). Do oczyszczalni maksymalny dopływ ścieków wynosi 300m³/d., ilość ścieków komunalnych w ciągu roku to 38 tys.m³. Rocznie w oczyszczalni powstaje 2 Mg suchej masy odpadów z oczyszczania.

Stężenie ścieków dopływających i wypływających do oczyszczalni:

Wskaźnik	Jednostka	Stężenie w ściekach dopływających	Stężenie ścieków oczyszczonych
BZT ₅	gO ₂ /m ³	289	2
ChZT	gO ₂ /m ³	546	30
Zawiesina ogólna	mg/l	189	5

* Sprawozdanie z realizacji zadań inwestycyjnych z zakresie gospodarki ściekowej w roku 2008

2.3.4.5. Główne źródła zanieczyszczeń

Do głównych źródeł zanieczyszczeń istniejących na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą należą:

- gospodarstwa rolnicze i hodowlane,
- brak sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich i nieskanalizowanej części miasta, a przy tym nieszczelne szamba lub wykorzystywanie nieczynnych studni kopanych jako miejsc do odprowadzania ścieków komunalnych lub odprowadzanie ścieków do rowów przydrożnych, cieków wodnych, na pola itp.,
- stosowanie nawozów chemicznych na terenach dolinnych w miejscach, gdzie wody gruntowe zalegają płytko pod powierzchnią terenu oraz gruntach o większych spadkach w kierunku cieków wodnych,
- niekorzystny wpływ ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływów powierzchniowych,
- odprowadzanie do wód i do ziemi ścieków z obiektów prowadzących działalność produkcyjną, zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska

wodnego, m.in.: oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów, szpitala oraz innych obiektów usługowych (stacje paliw, warsztaty).

2.3.5. Wnioski

Główną przyczyną zanieczyszczeń wód powierzchniowych na terenie gminy jest niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (znacząca dysproporcja w stosunku do długości sieci wodociągowej) i związane z tym nielegalne odprowadzanie ścieków socjalno-bytowych bezpośrednio do gruntu lub inne formy odprowadzania ścieków (nieszczelne szamba, wylewanie do rowów melioracyjnych). Praktyki te mogą zaszkodzić nie tylko wodom powierzchniowym ale także – znacząco - wodom podziemnym.

Dodatkowym problemem jest odprowadzenie ścieków z gospodarki: zakładów przemysłowych, usługowych i rolnictwa. O ile więksi producenci wypełniają obowiązek odprowadzania ścieków do oczyszczalni, mniejsi przedsiębiorcy i rolnicy nie są na bieżąco kontrolowani.

Aby poprawić stan wód na terenie gminy należy dążyć do rozwoju sieci wodociągowej (oszczędność zasobów wody) i kanalizacyjnej (zmniejszenie zanieczyszczeń przenikających do gleby i do wód), budować nowe oczyszczalnie ścieków oraz propagować oczyszczalnie przydomowe w rejonach o rozproszonej zabudowie.

2.4. Odpady

2.4.1. Przepisy prawne

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.). Powszechna zasada gospodarowania odpadami (Rozdział 2 art. 5 Ustawy o odpadach) brzmi „Kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić tak aby:

- zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
- zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwianie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi”.

Zgodnie z Dyrektywą 91/156 EEC od roku 2002 w krajach Unii Europejskiej zabronione będzie składowanie odpadów bez wcześniejszego ich przetworzenia. Podstawowymi kierunkami działań będzie zmniejszanie ilości odpadów do wywiezienia poprzez selektywną zbiórkę i zagospodarowanie odpadów oraz stworzenie nowoczesnych zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady. Wizja unijnych składowisk przewiduje deponowanie odpadów wyłącznie przetworzonych, tzn. takich, w których zawartość frakcji organicznych nie przekracza 5%, a wartość opałowa nie jest wyższa niż 6000 kJ/kg. Odpady organiczne powinny być w całości kompostowane.

2.4.2. Odpady niebezpieczne

Przepisy prawne pozwalają wytwórcom lub odbiorcom odpadów, przeznaczonych do wykorzystania lub unieszkodliwiania, na tymczasowe ich magazynowanie na własnym terenie. Szczegółowe regulacje prawne zawierają ustawy: *Prawo Ochrony Środowiska*, *Ustawa o odpadach* oraz o zmianie niektórych ustaw, Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów. Transport tych odpadów ma być zgodny z przepisami określającymi warunki przewożenia materiałów niebezpiecznych. Ewidencja odpadów powinna być prowadzona w oparciu o rozporządzenie MOŚ i ZNiL w sprawie wzorów dokumentów na potrzeby ewidencji odpadów oraz służących do przekazania informacji o rodzaju i ilości odpadów, a także czasie ich składowania.

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, służbie zdrowia i szkolnictwie. Do odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych zalicza się: lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć; baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi; niklowo-kadmowymi lub bateriami zawierającymi rtęć oraz nie sortowane baterie i akumulatory zawierającymi te baterie; detergenty zawierające substancje niebezpieczne; środki ochrony roślin (np. insektycydy, pestycydy, herbicydy); kwasy i alkalia; rozpuszczalniki; odczynniki fotograficzne; leki cytotoksyczne i cytostatyczne; urządzenia zawierające freony; oleje i tłuszcze inne niż jadalne; farby, tłuszcze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice zawierające substancje niebezpieczne; zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.

Na obszarze gminy nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, jak również nie są zlokalizowane składowiska odpadów przemysłowych. Ponadto nie jest prowadzona zbiórka tego rodzaju odpadów.

2.4.3. Odpady z sektora gospodarczego

Podstawowym źródłem powstawania odpadów w sektorze gospodarczym jest działalność przemysłowa, rolnicza i usługowa (usług komunalnych i budowlanych). Na terenie miasta i gminy nie występują większe ilości odpadów tego typu. Istnieje natomiast szereg placówek usługowych i produkcyjnych, które w efekcie swej działalności wytwarzają odpady przemysłowe. Nie jest jednak możliwe określenie ich ilości, gdyż nie prowadzi się ewidencji. Odbiorem odpadów od poszczególnych wytwórców zajmują się wyspecjalizowane firmy na podstawie indywidualnych umów.

2.4.4. Odpady komunalne

Aktualnie w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów jest ich deponowanie na składowisku. Składowisko odpadów komunalnych znajduje się w miejscowości Łęgonice. Powierzchnia całkowita składowiska wynosi 1,81 ha, pojemność docelowa 60808 Mg, pojemność wykorzystane 17446 Mg (30%).

Charakterystyka składowiska:

- uszczelnienie: geomembrana 2 mm,
- instalacja ujęcia odcieków drenaż z rur, odcieki odprowadzane do zbiornika,
- instalacja ujęcia wód opadowych: rów opaskowy i studnia chłonna,
- instalacja ujęcia gazu składowiskowego: instalacja odgazowująca – do pochodni

- forma monitoringu: wody odciekowe, wody podziemne, gaz składowiskowy, osiadanie powierzchni składowiska, struktura i skład odpadów.

Składowisko uzyskało w 2005 roku pozwolenie zintegrowane (Wojewoda Mazowiecki WŚRI.6640/1/7/05 17.05.2005 20.05.2015). Na składowisko trafiają odpady z terenu całej gminy oraz z gminy Błędów.

W gminie Nowe Miasto nad Pilicą nie działają zakłady segregacji odpadów i inne obiekty unieszkodliwiania odpadów poza składowiskiem. Natomiast na składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Łęgonice odbywa się na niewielką skalę segregacja odpadów, głównie opakowaniowych.

Zbiórka odpadów jest zarządzana przez Zakład Usług Komunalnych Gospodarstwo Pomocnicze Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście nad Pilicą.

W mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą w roku 2006 zebrano 1017 Mg odpadów komunalnych (w stosunku do oszacowanej ilości wytworzonych odpadów zaledwie 42%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca daje to liczbę 122 kg rocznie (w stosunku do powiatu grójeckiego jest to liczba znacznie niższa – w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu wynosi 347 kg/rok).

Aktualnie na terenie gminy prowadzona jest jedynie zbiórka odpadów zmieszanych. Gmina przygotowuje się do wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów. Na terenach wiejskich stosowane są do zbierania odpadów duże pojemnościowo kontenery (KP-7) rozmieszczone w dogodnych do ich odbioru miejscach. Natomiast na terenach miejsko-wiejskich stosowane są pojemniki zbiorcze o mniejszej pojemności, ale rozmieszczone przy posesjach. Zbiórka surowców wtórnych prowadzona jest systemem pojemnikowym („na donoszenie”). Do tego celu wykorzystywane są pojemniki o wszystkich dostępnych pojemnościach od 110 dm³ do kilku m³. Pojemniki ustawiane są w zestawach na różne surowce, w stałych, łatwo dostępnych dla mieszkańców punktach. Obecnie na terenie gminy rozstawionych jest:

- 55 sztuk pojemników KP-7 na odpady zmieszane,
- 50 sztuk pojemników SM -110 na odpady zmieszane,
- 15 koszy do selektywnej zbiórki odpadów.

2.4.5. Wnioski

Zdecydowana większość odpadów jest składowana na składowisku bez segregacji i bez odzysku surowców wtórnych (około 99%). Gmina nie prowadzi odpowiedniej – obejmującej wszystkich mieszkańców - selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą jedynymi obiektami służącymi do unieszkodliwiania odpadów jest składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Łęgonice, którego właścicielem jest gmina, a użytkownikiem Zakład Usług Komunalnych Gospodarstwo Pomocnicze Urzędu Miejskiego. Na składowisko to trafiają wszystkie odpady komunalne zmieszane zebrane z terenu gminy oraz odpady z terenu gminy Błędów.

Priorytetem w zakresie zbiórki odpadów pozostaje nadal:

- objęcie zorganizowanym wywozem odpadów wszystkich mieszkańców gminy;
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie całej gminy;
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych i budowlanych.

Pozostałe działania, korzystne z punktu widzenia stanu czystości środowiska oraz podniesienia atrakcyjności gminy to: podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, pełna likwidacja dzikich wysypisk oraz zapobieganie ich ponownemu powstawaniu.

2.5. Gleby

2.5.1. Wprowadzenie

Na stan gleb ma wpływ wiele czynników zewnętrznych, m.in.: procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, oraz prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie środków ochrony roślin). Niebagatelne znaczenie ma również świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

Gmina Nowe Miasto nad Pilicą zajmuje powierzchnię około 159 km², z (w tym powierzchnia miasta - 11 km²).

Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Teren gminy		Teren miasta	
	ha	%	ha	%
Użytki rolne	10144	68,9	587	52,7
w tym: grunty orne	7479	73,7	389	66,3
łąki	944	9,3	25	4,3
pastwiska	818	8,1	63	10,7
sady	484	4,8	70	11,9
grunty rolne pod zabudowaniami, rowami i stawami	419	4,2	40	6,8
Grunty leśne i zadrzewione	3641	24,7	40	3,6
Grunty pod wodami	112	0,8	56	5
Nieużytki	170	1,2	10	0,9
Tereny zabudowane i zurbanizowane	387	2,6	69	6,2
Tereny różne	279	1,9	352	31,6

*wg „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2004-2007”

2.5.2. Budowa geologiczna

Podłoże gminy Nowe Miasto nad Pilicą tworzą trzy duże jednostki strukturalne: antyklinorium rawsko- gielniowskie (część Antyklinorium Środkowopolskiego), niecka warszawska i niecka lubelska (część Synklinorium Brzeźne). Niecki wypełnione są osadami kredy górnej i trzeciorzędu, trzon wału tworzą osady jurajskie.

Osady mezozoiczne (kreda i jura) - powierzchnia osadów opada w kierunku północno-wschodnim, w rejonie Nowego Miasta występuje na głębokości od ok. 20 m, reprezentowana jest przez różnego rodzaju wapienie, margle, gezy, iły, mułowce, piaski i piaskowce

Osady trzeciorzędowe - na północ od Nowego Miasta powstała rozległa depresja nazwana Niecką Mazowiecką, gdzie osady trzeciorzędowe tworzą ciągłą pokrywę skał mezozoicznych, które ku granicy niecki stopniowo wyklinowują się, natomiast osady pliocenu nie tworzą zwartej pokrywy i występują płatami. Miąższość terenu to ok. 50m. W północnej części gminy osady trzeciorzędowe reprezentują: mioceńskie piaski różno-, średnio-, drobnoziarniste i pylaste, często z pyłem węglowym, mułki piaszczyste i iły z wkładkami węgla brunatnego.

Osady czwartorzędowe pokrywają teren gminy zwartą powłoką, na skutek pokrycia terenu rozwojem lądolodu skandynawskiego. Utwory czwartorzędowe są zróżnicowane:

- północna i centralna część gminy leży w czwartorzędowym, rejonie południowo-podlaskim, który charakteryzuje się bardzo zmienną od kilku do 100 m miąższością osadów, przeważają tu: plejstoceny, naprzemianległe, miększe warstwy glin zwałowych i innych osadów lodowcowych (piaski, żwiry i głazy lodowcowe) i wodnolodowcowych (piaski, żwiry, ropy, mułki), osady zastoiskowe, w dolinach współczesnych rzek występują piaski i piaski z domieszką żwirów rzeczne i podstokowe tarasów erozyjnych i akumulacyjnych zlodowacenia północnopolskiego oraz holoceny piaski i żwiry rzeczne oraz torfy, namuły i mady rzeczne),
- część południowa w rejonie kujawsko-pomorskim, który charakteryzuje się miąższością nie przekraczającą 50 m, występują tu: gliny zwałowe, osady lodowcowe (piaski, żwiry i głazy lodowcowe) i wodnolodowcowe (piaski, żwiry, ropy, mułki).

2.5.3. Typy gleb

Na obszarze gminy Nowe Miasto nad Pilicą dominują gleby pseudobielicowe i bielicowe z rzędu bielicoziemnych. Gleby te mają średnie wartości użytkowe, ponieważ wytworzone są z glin piaszczystych, piasków słabogliniastych i piasków luźnych. Miejscami na terenach pofalowanej wysoczyzny występują gleby brunatne właściwe wylugowane, wykształcone na piaskach słabogliniastych i gliniastych oraz na glinach lekkich. W dolinach rzecznych dominują gleby napływowe piaszczyste i pyłowe mady oraz gleby bagienne.

Teren gminy Nowe Miasto charakteryzuje się najmniej korzystnymi warunkami dla upraw rolnych, szczególnie sadownictwa, spośród pozostałych gmin powiatu grójeckiego. Według klasyfikacji bonitacyjnej przeważają gleby orne niskiej jakości, reprezentujące V i VI klasę (70 %), pozostałe gleby należą głównie do klasy Via i IVb (25 %), zaledwie 5 % stanowią gleby zaliczane do klas III - IIIa i IIIb. W strukturze bonitacyjnej użytków zielonych przeważają klasy V i VI (ponad 80 %), łąki i pastwiska zaliczają się głównie do kompleksu słabego i bardzo słabego oraz średniego. Obecnie użytki zielone wymagają odpowiedniego nawożenia organicznego i pełnej uprawy.

2.5.4. Odczyn gleb

Na jakość gleby znaczący wpływ ma jej naturalna odporność na określony rodzaj zanieczyszczenia. O jej odporności z kolei decydują przede wszystkim jej właściwości fizykochemiczne tj. wielkość kompleksu sorpcyjnego-zawartości minerałów ilastych, zawartość próchnicy, odczyn pH.

Około 60 % powierzchni gleb na terenie gminy wykazuje odczyn kwaśny lub bardzo kwaśny (pH poniżej 5,5). Dlatego gleby wymagają wapnowania. Znaczącą rolę w ich zakwaszeniu odgrywają warunki naturalne np. geologiczne (znaczący udział utworów piaszczystych). Zjawisko to pogłębia działalność człowieka, przede wszystkim rolnicze użytkowanie gleb - nawożenie mineralne. Zakwaszenie to jest niekorzystnym czynnikiem z punktu wydajności i jakości plonów, gdyż prowadzi do obniżenia wartości produkcyjnych gleb (zwłaszcza ubogich w substancje pokarmowe).

Gleby te cechują się ponadto niską zawartością azotu i potasu, przy wysokich zawartościach magnezu i fosforu. Na niekorzyść tutejszych gleb wpływa dodatkowo ich niska odporność naturalna na degradację, związana z podatnością ich skał macierzystych na erozję.

2.5.5. Monitoring gleb

Badania właściwości agrochemicznych gleb w Polsce prowadzi Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Wesolej. Wraz z 17 Okręgowymi Stacjami obejmuje swoim zasięgiem obszar całego kraju. Obszarem Gminy Nowe Miasto nad Pilicą zajmuje się Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Kielcach. Do zadań Stacji należy między innymi:

- wykonywanie analiz gleb, roślin, płodów rolnych i leśnych;
- doradztwo w sprawach nawożenia;
- wykonywanie badań jakości nawozów;
- wykonywanie ekspertyz i wydawanie opinii dotyczących zasobności gleb, składu chemicznego roślin i nawozów oraz prawidłowego stosowania nawozów;
- prowadzenie działalności szkoleniowej w powyższym zakresie.

W ostatnich latach na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nie prowadzono badań jakości gleb. Na bieżąco Wydział Geodezji, Kartografii i Katastru Starostwa Powiatowego w Grójcu uzgadnia projekty decyzji o warunkach zabudowy w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych. Naliczane są także opłaty za wyłączenie z produkcji gruntów chronionych.

Niewłaściwe wykorzystywanie gleb prowadzi do ich degradacji. Powoduje: niszczenie wierzchniej warstwy próchnicznej (np. w wyniku erozji gleb, niewłaściwej uprawy, przesuszenia), zanieczyszczenia substancjami szkodliwymi, zasolenia, zakwaszenia (np. poprzez zamianę drzewostanów liściastych na iglaste). Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą jakość gleb związana jest przede wszystkim z:

- zakwaszeniem (zjawisko pogłębione działalnością rolniczą człowieka),
- zmianą stosunków wodnych (obniżenie powierzchni wód poprzez zabiegi melioracyjne),
- erozją (pagórkowaty charakter terenu sprzyja erozji, zwłaszcza wietrznej),
- zmianą struktury (niekorzystne przemieszanie gleb w wyniku zurbanizowania),
- zanieczyszczeniem gleb (duże zakwaszenie gleby sprzyja absorpcji metali ciężkich, m.in. w wyniku stosowania środków ochrony roślin, emisją spalin samochodowych i emisją przemysłową).

Ponadto grunty mogą być zdewastowane, wymagające rekultywacji. Do gruntów o znacznie obniżonej wartości przyrodniczej zalicza się grunty przemysłowej działalności człowieka (zabudowane, przemysłowe) oraz grunty o wadliwej działalności rolniczej (np. nieużytki). Na obszarze gminy znaczne przekształcenia gruntów, mogące prowadzić do dewastacji dotyczą:

- eksploatacji surowców naturalnych – na terenie gminy znajduje się 6 wyrobisk kruszywa mineralnego (piaski i pospółki), obecnie eksploatowane jest złożo żwiru „Dąbrowa”, ponadto występuje kilka miejsc nielegalnego wydobywania surowców lub starych miejsc wydobywania, gdzie obecnie gromadzone są odpady. Eksploatacja wiąże się przekształceniami powierzchni ziemi oraz zmianami krajobrazu.
- składowania odpadów – w gminie jest jedno składowisko odpadów oraz kilka miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów, które wymagają rekultywacji.
- erozji powietrznej – wiąże się głównie z wylesieniem gleb piaskowych oraz działalnością rolniczą.

2.5.6. Wnioski

Jakość gleb w gminie Nowe Miasto nad Pilicą nie jest najlepsza, przeważają gleby niskich klas bonitacyjnych o wysokim zakwaszeniu i wysoką absorpcją metali ciężkich. Konieczne jest

nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na kwaśny odczyn gleb. Ponadto gleby w gminie są narażone na degradację.

2.6. Surowce mineralne

2.6.1. Wprowadzenie

Kopalinami występującymi na terenie województwa mazowieckiego są głównie czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste. Związane jest to czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

2.6.2. Surowce naturalne gminy

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą występuje 6 udokumentowanych złóż surowców mineralnych – kopalin prostych: ilów i piasków.

Złóża na terenie gminy Nowe Miasto:

Nazwa	Lokalizacja	Rodzaj surowca	Powierzchnia złoża (ha)	Zasoby tys. ton	Stan eksploatacji
„Dąbrowa 5”	Dąbrowa		1,92		przygotowane do eksploatacji
„Dąbrowa 4”	Dąbrowa		1,00		przygotowane do eksploatacji
„Dąbrowa 2”	Dąbrowa		1,83		przygotowane do eksploatacji
„Dąbrowa 3”	Dąbrowa		1,97		przygotowane do eksploatacji
„Krzyżów”	Gilówka	pospółka żwirowa		2523	nie eksploatowane
„Dąbrowa”	Dąbrowa	żwir			eksploatowane

*wg „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2004-2007”

Poza złożami udokumentowanymi w gminie istnieje szereg nieewidencjonowanych odkrywek piasku i piasku ze żwirem. Eksploatacja odbywa się tu na potrzeby lokalnej społeczności.

2.7. Pola elektromagnetyczne

Miasto i gmina Nowe Miasto nad Pilicą zasilane są w energię elektryczną, dostarczaną przez Zakłady Energetyczne Okręgu Radomsko-Kieleckiego ZEORK S.A. Bezpośrednią obsługą odbiorców zajmuje się Rejonowy Zakład Energetyczny Grójec.

Miasto posiada własną elektroenergetyczną stację zasilającą PZ 15 kV „Nowe Miasto”, do której energia elektryczna jest doprowadzana z głównych stacji zasilających GPZ 110/15 kV: „Roszkowa Wola” i „Żurawia” w województwie łódzkim oraz „Mogielnica” i „Radzice” w województwie mazowieckim. Aktualne zapotrzebowanie miasta na energię elektryczną wynosi 7.500 MWh rocznie i jest w pełni zaspakajane. Stacje 110/15 kV, z których następuje pobór

energii dla miasta posiadają jeszcze duże rezerwy znamionowej mocy elektrycznej, jednak znajdują się w dużych odległościach (13÷33 km) od stacji PZ 15 kV „Nowe Miasto”.

Zapotrzebowanie gminy w energię elektryczną odbywa się z głównych stacji zasilających GPZ 110/15 kV: „Roszkowa Wola”, „Żurawia” i „Rawa Mazowiecka”, „Mogielnica” i „Radzice” oraz ze stacji zasilającej PZ 15 kV w Nowym Mieście. Wszystkie z wyżej wymienionych stacji posiadają znaczne rezerwy mocy elektrycznej w zainstalowanych w nich urządzeniach. Dystrybucja energii z tych stacji na obszarze gminy następuje za pomocą sieci rozdzielczej średniego napięcia 15 kV, ze stacjami transformatorowo – rozdzielczymi 15/0,4 kV zlokalizowanymi w poszczególnych miejscowościach. Rozdział i dostawa energii ze stacji 15/0,4 kV do indywidualnych odbiorców oraz użytkowników następuje za pomocą przyłączonych do tych stacji lokalnych linii rozdzielczych niskiego napięcia 0,4 kV. Transformacja napięcia z 15 na 0,4 kV odbywa się za pomocą stacji transformatorowych rozmieszczonych na obszarze gminy. Zapotrzebowanie gminy na energię elektryczną kształtuje się na poziomie 7.000 MWh rocznie.

Na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajdują się 4 maszty telefonii komórkowej w:

- Nowym Mieście przy ulicach: Spacerowej, 1 Maja, Mostowej,
- miejscowości Strzałki.

Na terenie gminy oraz na terenie powiatu grójeckiego nie dokonywano pomiarów pól elektromagnetycznych w ostatnich latach. Ponadto na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie występują obiekty czy inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko w tym zakresie, dlatego należy uznać, że oddziaływanie pól elektromagnetycznych w gminie nie stanowi uciążliwości.

2.8. Energia odnawialna

Zapotrzebowanie na energię wciąż wzrasta we wszystkich krajach świata. Perspektywa wyczerpania się zapasów paliw kopalnych a także podejmowane działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego człowieka przyczyniły się do wzrostu zainteresowania odnawialnymi źródłami energii, czego efektem jest duży wzrost ich stosowania.

Odnawialne źródła energii są to źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię występującą w rozmaitych postaciach, w szczególności promieniowaną słoneczną, wiatru, wody, a także biomasy i ciepła wnętrza Ziemi. Obecny poziom cywilizacji technicznej stwarza możliwość uznania za odnawialne źródło energii również części odpadów komunalnych i przemysłowych, która nadaje się do energetycznego przetworzenia.

Źródła energii odnawialnej są praktycznie niewyczerpalne, gdyż ich zasoby uzupełniane są nieustannie w procesach naturalnych. Ich dostępność nie jest jednakowa w skali globalnej, ale występują niemal wszędzie. Najłatwiej dostępne są zasoby energii promieniowania słonecznego i biomasy, natomiast dostępność energii geotermalnej, wiatru czy wody jest ograniczona. Dużą zaletą źródeł odnawialnych jest również ich minimalny wpływ na środowisko naturalne.

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym poszczególnych gmin, czy nawet województw naszego kraju. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, przede wszystkim zaś do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Potencjalnie największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, jak również mieszkalnictwo i komunikacja. Szczególnie dla regionów dotkniętych bezrobociem,

odnawialne źródła energii stwarzają nowe możliwości w zakresie powstawania nowych miejsc pracy. Natomiast tereny rolnicze, które z uwagi na silne zanieczyszczenie gleb nie nadają się do uprawy roślin jadalnych, mogą być wykorzystane do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji biopaliw.

Polityka energetyczna Polski do 2025 roku to dokument, który zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska. Dokument ten został zatwierdzony 22.12.2006 r. przez Radę Ministrów.

Wśród celów strategicznych polityki państwa jest wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i uzyskanie 7,5% udziału energii, pochodzącej z tych źródeł, w bilansie energii pierwotnej do roku 2010 oraz 14% do roku 2020.

Energia słoneczna

Podstawowym źródłem energii dla Ziemi jest Słońce. Ze wszystkich źródeł energii, energia słoneczna jest najbezpieczniejsza. Można ją wykorzystywać dla celów ogrzewania budynków oraz podgrzewania wody, jednak energetyka słoneczna jest praktycznie najmniej wykorzystywaną formą energii w Polsce. Praktyczną możliwość wykorzystania tego rodzaju energii ograniczają warunki klimatyczne oraz wciąż jeszcze wysokie nakłady inwestycyjne, związane z zainstalowaniem odbiorników o bardzo dużych powierzchniach.

Na terenie gminy jedyną instalacją wykorzystującą ten rodzaj energii są kolektory słoneczne na potrzeby ZOZ w Nowym Mieście (kolektory służą do ogrzania wody).

Energia wodna

Energetyka wodna ma 20% udział w światowej produkcji energii elektrycznej. W Polsce natomiast udział energetyki wodnej w krajowej produkcji energii elektrycznej wynosi obecnie około 1,1%. Energetyka wodna ma bez wątpienia w naszym kraju największe tradycje.

Energię wód powierzchniowych wykorzystuje się do produkcji energii elektrycznej w położonych na rzekach lub jeziorach elektrowniach wodnych. Energia elektryczna pozyskiwana z elektrowni wodnych, pomimo niewielkiego jeszcze udziału w ogólnej jej produkcji, ma już wymierne korzyści dla ochrony środowiska.

Obecnie na terenie gminy brak jest małych elektrowni wodnych.

Energia wiatru

Średnie roczne prędkości powyżej 4 m/s, co uważane jest za wartość minimalną do efektywnej konwersji energii wiatrowej, występują na wysokościach 25 i więcej metrów na 2/3 powierzchni naszego kraju. Uważa się, że na 1/3 powierzchni Polski istnieją odpowiednie warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Jak wynika z opracowań Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej znaczna część Polski posiada wystarczające warunki do wykorzystania energii wiatru do produkcji energii elektrycznej i do napędu urządzeń technologicznych.

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń. W korzystnych warunkach wiatrowych cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być i często jest niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni cieplnych. Postępujący rozwój technologii elektrowni wiatrowych powoduje dalszy spadek kosztów energii i czyni sektor energetyki wiatrowej jeszcze bardziej atrakcyjnym dla inwestorów.

Powiat grójecki, w tym również gmina Nowe Miasto nad Pilicą jest korzystnym obszarem do rozwoju energetyki wiatrowej, jednak w najbliższych latach nie planuje się budowy elektrowni wiatrowych.

Biomasa

Do celów energetycznych można również wykorzystywać biomasę. Biomasa to głównie pozostałości i odpady. Różne rodzaje biomasy mają różne właściwości. Na cele energetyczne wykorzystuje się drewno i odpady z przerobu drewna, rośliny pochodzące z upraw energetycznych, produkty rolnicze oraz odpady organiczne z rolnictwa, niektóre odpady komunalne i przemysłowe.

Biomasa występuje w różnych stanach skupienia: stałej, gazowej i ciekłej. Przy oczyszczalniach ścieków i na składowiskach odpadów, tam gdzie rozkładają się odpady organiczne występuje biogaz będący mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Biogaz powstaje podczas beztlenowej fermentacji substancji organicznych. Można go wykorzystywać na różne sposoby, m. in. do produkcji:

- energii elektrycznej w silnikach iskrowych lub turbinach,
- energii cieplnej w przystosowanych kotłach,
- energii elektrycznej i cieplnej w układach skojarzonych.

Biomasa jest paliwem nieszkodliwym dla środowiska: ilość dwutlenku węgla emitowana do atmosfery podczas jego spalania równoważona jest ilością CO₂ pochłanianego przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy. Ogrzewanie biomasą jest opłacalne - ceny biomasy są konkurencyjne na rynku paliw. Koszty ogrzewania takim paliwem są obecnie niższe od kosztów ogrzewania olejem opałowym. Ponadto wykorzystanie biomasy pozwala zagospodarować nieużytki i spożytkować odpady.

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to naturalne ciepło Ziemi nagromadzone w skałach oraz w wodach wypełniających pory i szczeliny w skałach. W skorupie ziemskiej występuje kilka rodzajów energii geotermalnej. Jest to energia magmy i energia geociśnień, energia gorących suchych skał i energia geotermalna nagromadzona w wodach podziemnych. Temperatury tych wód wynoszą od kilkudziesięciu do ponad 90°C, a w skrajnych przypadkach osiągają sto kilkadziesiąt stopni.

Podstawowymi cechami zasobów geotermalnych decydującymi o atrakcyjności ich wykorzystania w kraju są: odnawialność, niezależność od zmiennych warunków klimatycznych i pogodowych, możliwość budowy instalacji osiągających znaczne moce cieplne (do kilkudziesięciu MWt z jednego otworu).

Należy podkreślić, że wykorzystanie energetyczne wód geotermalnych wiąże się z przeprowadzeniem badań geologicznych i wykonaniem odwiertu, co niesie ze sobą konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych. To stanowi poważną barierę w wykorzystywaniu energii geotermalnej. Przedsięwzięcie takie jest opłacalne, gdy wody geotermalne stosuje się do różnych celów równocześnie jak np. produkcja energii elektrycznej, balneologia i lecznictwo oraz rekreacja.

Na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie występują udokumentowane zasoby złóż wód termalnych nadających się do wykorzystania jako nośnik energii dla celów energetyki cieplnej.

Wśród barier ograniczających wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii występują duże koszty inwestycyjne, trudności w pełnym zabezpieczeniu potrzeb energetycznych z uwagi na małą wydajność a także brak gwarancji stabilnego poziomu produkcji energii, co zmusza często do współdziałania z systemami konwencjonalnymi.

2.9. Przyroda

2.9.1. Stan zasobów przyrody

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej Polski tereny leśne gminy Nowe Miasto należą do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej. Na terenie gminy lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 3641 ha, co stanowi 24,7% powierzchni, w tym w mieście 40ha, czyli 3,6% powierzchni. Lasy na terenie gminy tworzą zwarte kompleksy w rejonie miejscowości: Wierzchy, Proсна, Domaniewice oraz w dolinie Pilicy i Drzewiczki. Istotnym elementem wzbogacającym różnorodność biologiczną na terenie gminy są trwałe użytki zielone, które stanowią ciągi wraz z gruntami zadrzewionymi wzdłuż koryt rzek i cieków wodnych.

W krajobrazie rolniczym, jaki znajduje się na terenie gminy istotne znaczenie dla podtrzymania funkcjonowania biologicznego posiadają także małoprzestrzenne formy takie jak: aleje drzew przydrożnych, parki wiejskie, zadrzewienia cmentarzy, ogrody przydomowe, oczka wodne itp. Największą powierzchnię gminy Nowe Miasto nad Pilicą zajmuje otwarty krajobraz rolniczy z takimi środowiskami jak pola uprawne, łąki i pastwiska. Fauna kręgowców tego środowiska nie jest liczna w gatunki, ale charakterystyczna, gdyż niektóre z nich występują tylko w w.w. siedliskach. Najbardziej typowe dla pól i łąk gatunki ptaków to: skowronek polny, kuropatwa, pliszka żółta, pokląskwa, potrzuszc i inne. Najczęściej występującym płazem jest żaba trawna. Specyficznym środowiskiem krajobrazu rolniczego są osiedla wiejskie. Występuje tu charakterystyczna fauna ssaków (np. mysz domowa, szczur wędrowny, kuna domowa) oraz ptaków (bocian biały, wróbel domowy, szpak, kawka, jaskółki dymówka i oknówka), które w innych środowiskach nie występują, lub występują nielicznie.

Znacznie bogatszym środowiskiem są lasy występujące na terenie gminy w kilku kompleksach oraz dużej liczbie małych płatów i zadrzewień. Fauna tego środowiska jest najbogatsza w gatunki i dotyczy to wszystkich grup kręgowców z wyjątkiem zwierząt wodnych lub ziemnowodnych. Najliczniejsze są ptaki, znacznie mniej liczne ssaki oraz gady i płazy.

Fauna kręgowców wodnych jest dosyć liczna w dolinach Pilicy i Mogielanki. Znacznie bogatsza jest fauna bezkręgowców, które licznie zasiedlają wymienione rzeki, starorzecza oraz inne małe zbiorniki.

Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują głównie w szerokiej dolinie Pilicy, ale także w dolinach mniejszych rzek i obniżeniach terenu. Są one siedliskiem wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin łąkowych i murawowych. Zbiorowiska szuwarowe występują na brzegach rzek i nielicznych na terenie gminy zbiornikach wodnych, natomiast torfowiskowe głównie na podmokłych fragmentach doliny Mogielanki na podłożu organicznym.

2.9.2. Obszary chronione lub cenne przyrodniczo

Na terenie miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą, znajdują się następujące obiekty objęte ochroną z ustawy o ochronie przyrody:

- obszar Natura 2000 „Dolina Pilicy” (PLB140003),
- Rezerwat przyrody „Tomczyce”,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”,
- 16 pomników przyrody.

Na obszarze gminy znajduje się ponadto 6 parków wiejskich o wartościach zabytkowych i historycznych w miejscowościach w: Nowym Mieście nad Pilicą, Jankowicach, Łęgonicach, Gostomii i Żdżarach. Częściowo parki wpisane są do Rejestru Zabytków, część stanowi parki wiejskie.

Obszar Natura 2000 „Dolina Pilicy”

Część terenu gminy Nowe Miasto nad Pilicą obejmuje obszar chroniony Natura 2000 - obszar chroniony „Dolina Pilicy” (kod obszaru PLB140003), o całkowitej powierzchni 30.833,0 ha, z czego na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą - 4.707,7 ha (tj. 29,7% ogólnej powierzchni gminy).

Obszar obejmuje 80-cio kilometrowej długości odcinek Pilicy, od Inowłódza a ujściem rzeki do Wisły. Koryto rzeki ma szerokość do 150 m, a dolina nie przekracza 5 km szerokości. Pilica silnie meandruje, tworząc liczne starorzecza, wyspy, ławice i łachy piaszkowe. Północny skraj ostoi wyznacza skarpa, o względnej wysokości ok. 20 m., miejscami porośnięta murawami kserotermicznymi. Część południowa ostoi jest płaska, w wielu miejscach porośnięta głównie lasami iglastymi. Znaczną część doliny zajmują łąki i pastwiska. Niegdyś były to tereny zalewowe, lecz od czasu utworzenia Zbiornika Sulejowskiego, który zmniejszył przepływ wody w rzece o jedną czwartą, wylewy zdarzają się sporadycznie. W wielu miejscach spotyka się zarastające wierzbą i olszą lub zabagniające się obniżenia terenu. Zarastanie zaroślami wierzbowymi obserwuje się również na części zmeliorowanych łąk, których obecnie się nie użytkuje. Największe torfowisko, zwane Błotami Brudzewskimi, znajduje się w południowo-zachodniej części ostoi. W rejonie miejscowości Promna, znajduje się natomiast kompleks torfianek, teren pomiędzy Gapinem a Grzmiącą porasta największy w ostoi kompleks leśny, w którym m.in. spotyka się siedliska łęgowe i olsy. Obszar jest uznawany za ostoję ptasią o randze krajowej. Stwierdzono tu występowanie 32 gatunków ptaków wymienianych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Jest to również miejsce występowania 11 gatunków ptaków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Ostoja ma duże znaczenie dla ptaków środowisk podmokłych. Odnotowano tu łągi aż 56 gatunków ptaków związanych z takimi terenami. Na terenie ostoi do łęgów przystępuje ok. 7-10% krajowej populacji sieweczki obrożnej, 5-10% populacji piskliwca, 5% krwawodzioba, 2-4,5% dudka, ok. 2% rycyka i przynajmniej 1% krajowej populacji: bataliona, bączka, bąka, błotniaka stawowego, cyranki, czernicy, gąsiora, lelka, nurogęsi, podróżniczka, rybitwy białoczelnej, rybitwy czarnej, sieweczki rzecznej, trzmielojada i zimorodka. W znacznych zagęszczeniach występują też bociany białe i czarne, krzyżówki, żałuszniki, błotniaki łąkowe derkacze, jarzębatki kropiatki, lerki i świergotki polne. Ponadto w granicach obszaru odnotowano występowanie 2 gatunków ssaków i 6 gatunków ryb znajdujących się w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Stwierdzono też 575 gatunków roślin naczyniowych, z których 18 podlega ochronie prawnej. Na terenie ostoi występuje 9 siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej.

Rezerwat przyrody „Tomczyce”

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajduje się częściowy rezerwat przyrody „Tomczyce” o charakterze krajobrazowo – leśnym, ustanowiony Zarządzeniem nr 183 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 listopada 1968 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 180).

Rezerwat usytuowany jest na gruntach Nadleśnictwa Grójec – w obrębie kompleksu leśnego o tej samej nazwie, rozciągającego się wzdłuż rzeki Pilicy, zajmując powierzchnię 57,99 ha.

Rezerwat reprezentuje charakterystyczny krajobraz stromej północnej skarpy nadpilickiej – z malowniczymi, zarazem głębokimi jarami, porośnięty naturalnym lasem sosnowym z drzewostanami sosnowymi od południa również z domieszka dębu, wierzy, brzozy, modrzewia, jesionu, olszy – pozostałość dawnych zadrzewień nadpilickich; walory krajobrazowe tego obiektu podkreślone są przez osobliwy pokrój drzew (silnie ugałęzione, czasami z kilkoma wierzchołkami) rosnących na ostrych zboczach wąwozów.

Obszar chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”

Rozporządzeniem nr 39 Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 kwietnia 2002 r. „w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa mazowieckiego” został ustanowiony Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki” o powierzchni 63422 ha. Część tego obszaru znajduje się na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą. Rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego nr 43 z dnia 05 maja 2005 r. określa zasady czynnej ochrony ekosystemów leśnych i wodnych na tym obszarze.

Jest to obszar o dużej atrakcyjności turystyczno - krajobrazowej i bardzo bogatych oraz zróżnicowanych zasobach przyrodniczych. Walory przyrodniczo-krajobrazowe obszaru obejmującego wycinek doliny Pilicy wynikają ze znacznego zróżnicowania geomorfologicznego terenu. Część północna doliny obramowana jest wysokim brzegiem ze skarpą o dużym spadku, miejscami silnie erodowaną, z licznymi wąwozami i jarami. Ta część doliny, porośnięta lasami, zadrzewieniami i zakrzewieniami rozproszonymi w obrębie rozległych połaci łąkowych, szuwarowych i bagiennych, stanowi wyjątkowo malowniczy element krajobrazu. Część południowa ma natomiast charakter równinny i pokryta jest rozległymi połaciami cennych biocenotycznie łąk, szuwarów i bagien z rozproszonymi zadrzewieniami i zakrzewieniami.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody na terenie gminy Nowe Miasto:

- dąb szypułkowy (około 350 lat) w parku w Waliskach,
- świerk pospolity (około 130 lat) w parku w Waliskach,
- jałowiec pospolity (około 80 lat) w miejscowości Borowina,
- modrzew polski (około 130 lat) – park w Gostomii,
- modrzew polski (około 130 lat) – park w Gostomii,
- modrzew polski (około 130 lat) – park w Nowym Mieście nad Pilicą,
- modrzew polski (około 130 lat) – park w Nowym Mieście nad Pilicą,
- dąb szypułkowy (około 200 lat) – park w Nowym Mieście nad Pilicą,
- wiąz szypułkowy (około 210 lat) – Żdżary, dawny plac przykościelny,

Wykaz zabytków na terenie Miasta i Gminy Nowe Miasto

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadza ochronę prawną dziedzictwa kulturowego. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome będące, w szczególności: krajobrazami kulturowymi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego, obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi, cmentarzami, parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Na terenie gminy Nowe Miasto nad Pilicą znajdują się następujące obiekty zabytkowe, będące pod ochroną konserwatorską - wpisane do rejestru zabytków:

1. zespół pałacowy we wsi Gostomia (nr rej. 306/A/85 z dnia 19.07.1985r i 31.12.1998r.)
2. park Krajobrazowy we wsi Jankowice (nr rej. 299/A/85 z dnia 19.07.1985r.)
3. dzwonnica przy kościele parafialnym we wsi Łęgonice (nr rej. 774/A/67 z dnia 27.12.1967r. oraz 83/A/81 z dnia 15.03.1981r.)
4. kościół parafialny p. w. św. Jana Chrzciciela we wsi Łęgonice (nr rej. 773/A/67 z dnia 27.12.1967r. oraz 84/A/81 z dnia 15.03.1981r.)
5. zespół dworski we wsi Łęgonice w skład wchodzi: budynek dworu (nr rej. 262/A/67 z dnia 27.12.1967r.), dwa czworaki, resztówka budynku mieszkalnego wraz z pozostałością parku (nr rej. 775/a/67 z dnia 27.12.1967r.)

7. kościół filialny p. w. św. Rocha we wsi Nowe Łęgowice (nr rej. 441/A/90 z dnia 19.11.1990r.)
8. park we wsi Żdżary (nr rej. 291/A/85 z dnia 1985r.)
9. kościół parafialny p.w. św. Mikołaja we wsi Żdżary (nr rej. 240/A/84 z dnia 22.12.1984r.)
10. park podworski we wsi Waliska (nr rej. 290/A/85 z dnia 19.07.1985r.)
11. kościół drewniany p. w. św. Krzyża we wsi Waliska (nr rej. 239/A/84 z dnia 22.02.1984r.)

Ponadto szczególnie cenne architektonicznie są następujące obiekty na terenie gminy:

1. Bełek
 - krzyż murowany-metalowy z 1939 r. - Świdrygały
 - dom mieszkalny drewniany- nr 5
 - krzyż murowany z 1933 r.
2. Borowiec
 - młyn wodny murowany lata 20-te XX w.
3. Domaniewice
 - kapliczka murowana XIX w.,
 - młyn wodny drewniany z 1937 r.
4. Godzimierz
 - kapliczka murowana z 1883 r.
5. Gostomia
 - młyn murowany elektryczny XIX/XX w.
 - dom młynarza , murowany XIX/XX w.
 - szkoła murowana z 1926 r.
 - dom drewniany z 1916 r.- nr 48
 - dom rządcy
 - czworaki – obok dom mieszkalny murowany z XIX/XX w.
6. Jankowice
 - dom mieszkalny drewniany 1 ćw XX w. – nr 17
 - dom mieszkalny drewniany 1 ćw XX w. – nr 24
 - dom mieszkalny drewniany 1 ćw XX w. – nr 29
 - dom mieszkalny drewniany 1 ćw XX w. – nr 30
7. Łęgonice
 - dom rządcy murowany 1 poł. XIX w.
 - stajnia, murowana 1 poł. XIX w.
 - wozownia , murowana 1 poł. XIX w.
8. Pobiedna
 - dawna szkoła, bud. murowany pocz. XX w.
 - dom drewniany z 1890 r. – nr 21
 - dom drewniany lata 30 –te XX w. – nr 27
 - kapliczka drewniana 1 ćw. XX w. – nr 30
 - dom drewniany z 1914 r. – nr 32
 - dom mieszkalny drewniany XIX/XX w. – nr 41
 - dom mieszkalny drewniany XIX/XX w. – nr 42
 - dom mieszkalny drewniany XIX/XX w. – nr 43
 - dom mieszkalny drewniany XIX/XX w. – nr 46
 - dom mieszkalny drewniany XIX/XX w. – nr 48
9. Promnik
 - dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. – nr 9
 - dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. – nr 26

10. Rosocha

- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 8
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 12
- krzyż murowany z 1904 r. - Sacin

11. Rokitnica

- dom murowany z 1920 r. - nr 17
- dom murowany z 1920 r. – nr 28

12. Rudki

- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 5
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 9
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 35
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 40
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 41
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 43
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 52

13. Świdrygały

- dom mieszkalny murowany z 1920 r. - nr 3
- dom mieszkalny murowany z 1920 r. - nr 4

14. Waliska

- rzeźba murowana XVII w. przy kościele MB Bolesnej

15. Wał

- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 17

16. Wola Pobiedzińska

- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 37
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 39

17. Wólka Ligenzowska

- dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. – nr 20
- dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. – nr 21
- dom mieszkalny murowany 1 ćw. XX w. – nr 23

18. Zalesie

- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 6

19. Żdźary

- młyn elektryczny murowany z 1917 r.
- kuźnia murowana z 1917 r.
- plebania murowana z 1929 r.
- organistówka murowana z 1898 r.
- kaplica grobowa murowana z 1870 r.
- kurnik murowany z 1917 r.
- dwór murowany pocz. XX w.
- rządówka, murowana po 1917 r.
- wozownia murowana 1917 r.
- dawne czworaki murowane 1917 r.
- chlew murowany 1917 r.
- ogrodzenie murowane 1917 r.
- aleja kasztanowa XIX/XX w.
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 38
- dom mieszkalny drewniany 1 ćw. XX w. – nr 39
- dom mieszkalny drewniany lata 20-te XX w. – nr 43
- sklep obok domu 44 murowany z 1927 r. – nr 44
- dawna gospoda – dom mieszkalny drewniany lata 20-te XX w. – nr 44.

2.9.3. Wnioski

W mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą stopień lesistości jest dość niski. Lasy chronią gleby przed zmywaniem i wyjałowieniem przez wody opadowe, regulują stosunki wodne w zakresie retencjonowania wód podziemnych i powierzchniowych, a także zmniejszają ich spływ powierzchniowy. Stwarzają również korzystne warunki rekreacyjne i topoklimatyczne. Środowisko przyrodnicze na terenie miasta i gminy jest chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym. Realizacja strategicznych planów gminy musi uwzględniać uwarunkowania środowiskowe.

2.10. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić również awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie stwarzają:

- transport drogowy materiałów niebezpiecznych,
- prowadzenie działalności przemysłowej z użyciem substancji niebezpiecznych,
- firmy zajmujące się przerobem, magazynowaniem i dystrybucją paliw,
- składowisko odpadów komunalnych.

Poważne awarie przemysłowe

Na obszarze miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą nie ma zakładów przemysłowych, których działalność powodowałaby zwiększone ryzyko dla środowiska.

W miejscowości Łęgocice znajduje się składowisko odpadów komunalnych, które powoduje znaczne zmiany w krajobrazie, ukształtowaniu powierzchni, glebie, ale składowisko jest odpowiednio zabezpieczone i nie powinno stanowić nadmiernego zagrożenia dla innych komponentów środowiska.

Potencjalnym źródłem zagrożeń dla środowiska przyrodniczego mogą być stacje paliw rozprowadzające: etyliny, oleje napędowe i gazy płynne, co także stwarza ryzyko awarii mogących mieć istotne znaczenie dla środowiska.

Transport materiałów niebezpiecznych

Istotnym źródłem zagrożenia poważnymi awariami jest także transport drogowy niebezpiecznych ładunków. Przez teren gminy przebiegają trasy przewozów kołowych – droga wojewódzka.

Dla zwiększenia nadzoru przestrzegania przepisów w zakresie drogowego przewozu materiałów niebezpiecznych prowadzone są akcje kontroli tych przewozów koordynowane przez policję, przy udziale Państwowej Straży Pożarnej, Inspekcji Transportu Drogowego oraz Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zagrożenia naturalne

Duży wpływ na stan środowiska i możliwości jego ochrony, oprócz czynników antropogenicznych, mają także zagrożenia naturalne. Ich skala, a także ryzyko i skutki ich wystąpienia uzależnione są w dużej mierze od naturalnych uwarunkowań regionu wynikających głównie z ukształtowania terenu i budowy geologicznej oraz warunków występowania wód podziemnych i wód powierzchniowych, a także szaty roślinnej. Warunki naturalne mogą być sztucznie przekształcane pod kątem zapewnienia ochrony przed takimi zagrożeniami.

III. CELE I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA W MIEŚCIE I GMINIE NOWE MIASTO NAD PILICĄ

3.1. Cele polityki ekologicznej

Cele polityki państwa

Celami realizacyjnymi „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” są:

1. Wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska.
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.
4. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski.
5. Ochrona klimatu.

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej

Celem nadrzędnym polityki ekologicznej województwa mazowieckiego jest:

„OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH I POPRAWA STANDARDÓW ŚRODOWISKA”

Cele główne *Programu*:

- Zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska (dotyczy wód powierzchniowych i podziemnych, gleb, odpadów, powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania elektromagnetycznego).
- Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.
- Rozwój proekologicznych form działalności w gospodarce (w szczególności w rolnictwie, transporcie i eksploatacji kopalin).
- Utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych, ochronę ekosystemów cennych pod względem przyrodniczym, ochronę i rozwój ekosystemów leśnych.
- Poprawę bezpieczeństwa ekologicznego (w zakresie ochrony przed powodzią, suszą, osuwiskami i pożarami, a także zmniejszenia ryzyka związanego z transportem substancji niebezpiecznych oraz występowaniem awarii przemysłowych).
- Wzrost poziomu wiedzy ekologicznej.

Cele polityki ekologicznej powiatu grójeckiego

Zgodnie z przyjętą koncepcją Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego zdefiniowano cele średniookresowe do 2015 roku oraz strategię ich realizacji i ujęto je w kilku blokach tematycznych. Są to:

- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- ochrona zasobów naturalnych,
- zagadnienia systemowe.

W ramach poprawy *jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego* uwzględniono następujące zagadnienia:

- ochrona wód,

- jakość powietrza atmosferycznego,
- gospodarka odpadami,
- oddziaływanie hałasu,
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- poważne awarie.

Cele do 2015 roku:

- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód,
- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych,
- Ograniczenie uciążliwości hałasu emitowanego przez środki transportu drogowego, zwłaszcza na obszarach najgęściej zaludnionych,
- Utrzymanie standardów dla pól elektromagnetycznych,
- Ochrona mieszkańców i środowiska przed poważnymi awariami związanymi z transportem substancji niebezpiecznych.

W ramach **ochrony zasobów naturalnych** uwzględniono następujące zagadnienia:

- ochrona przyrody,
- ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
- racjonalne gospodarowanie zasobami wody,
- ochrona powierzchni ziemi,
- gospodarowanie zasobami geologicznymi.

Cele do 2015 roku

- Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej
- Zwiększenie lesistości do poziomu 14% w 2015 roku oraz zrównoważona pod względem ekonomicznym, ekologicznym i społecznym gospodarka leśna
- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w celu ochrony przed deficytami wody oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy
- Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb oraz utrzymanie jakości gleb na poziomie wymaganych standardów
- Racjonalizacja gospodarowania złożami kopalin oraz ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia geologicznych prac rozpoznawczych i wydobywczych w obrębie złóż

Cele i zadania o **charakterze systemowym**:

- zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- uwzględnianie aspektów ekologicznych w politykach sektorowych (poszczególne dziedziny gospodarowania),
- zarządzanie środowiskowe,
- aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska.

Cele do 2015 roku

- Kształtowanie nawyków kultury ekologicznej mieszkańców powiatu grójeckiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna
- Wzmocnienie roli aspektów ekologicznych w politykach sektorowych
- Promowanie i wsparcie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego w jednostkach samorządu terytorialnego i przedsiębiorstwach powiatu grójeckiego
- Zwiększanie aktywności podmiotów gospodarczych na rzecz ochrony środowiska

3.2. Analiza SWOT dla środowiska w Gminie Nowe Miasto nad Pilicą

W ramach opracowania aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą sporządzono analizę SWOT sfery ekologicznej dla gminy:

Mocne strony:

1. Walory środowiska naturalnego gminy (dolina Pilicy i innych rzek, kompleksy leśne)
2. Dostępność komunikacyjna (drogi wojewódzkie)
3. Tereny ochrony przyrodniczej w tym obszar Natura 2000
4. Sieć wodociągowa w większości sołectw

Słabe strony:

1. Niekorzystne wskaźniki demograficzne oraz społeczne (położenie w biedniejszym regionie województwa, brak oddziaływania aglomeracji warszawskiej, problemy społeczne)
2. Brak oczyszczalni ścieków i kanalizacji na terenach wiejskich
3. Brak selektywnej zbiórki odpadów
4. Brak sieci gazowej
5. Niska lesistość gminy
6. Słabe gleby i mała możliwość rozwoju produkcji rolnej

Zagrożenia:

1. Niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców gminy
2. Niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ochronę środowiska
3. Zagrożenia powodziowe w dolinie Pilicy

Szanse:

1. Zalesianie słabszych bonitacyjnie gruntów i racjonalne wykorzystywanie istniejących zasobów leśnych
2. Współpraca z sąsiednimi gminami w celu realizacji wspólnych inwestycji
3. Pozyskanie zewnętrznych środków na rozwój gminy oraz umiejętne ich wykorzystanie
4. Rozwój agroturystyki i gospodarstw ekologicznych

Główne kierunki działań miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą w zakresie ochrony środowiska wynikające z aktualizacji diagnozy stanu środowiska:

- ochrona przyrody
 - racjonalna gospodarka leśna: ochrona istniejących obszarów leśnych, zalesienia nieużytków, likwidacja nielegalnej wycinki drzewostanu,
 - likwidacja dzikich wysypisk
 - edukacja ekologiczna (wyeliminowanie wypalania traw, zaśmiecanie lasów odpadami, kształtowanie nawyków ekologicznych, dbałość o własne posesje)
 - wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju turystyki
- ochrona powietrza
 - modernizacja kotłowni z tradycyjnych na ekologiczne (olejowe, gazowe i in.)
 - edukacja ekologiczna (wyeliminowanie spalania odpadów komunalnych w gospodarstwach domowych)
 - popularyzacja termomodernizacji budynków i termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
 - rozważenie możliwości gazyfikacji miasta i gminy.

- **ochrona wód**
 - rozbudowa systemu wodociągowania gminy,
 - rozbudowa systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków,
 - poprawa gospodarki wodno-ściekowej poprzez: propagowanie i wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, kontrola procesu wywożenia nieczystości z szamb,
 - budowa retencyjnych zbiorników wodnych,
 - zagospodarowanie terenów wokół cieków wodnych,
 - likwidacja nielegalnej działalności związanej z odprowadzaniem ścieków do wód powierzchniowych, nieużywanych studni kopanych, na pola, itp.
- **gospodarka odpadami**
 - rozwój selektywnej zbiórki odpadów na terenie całej gminy,
 - edukacja ekologiczna (likwidacja dzikich wysypisk, podniesienie świadomości społecznej w zakresie gospodarki odpadami),
 - osiągnięcie zakładanych limitów odzysku surowców wtórnych,
 - rozwiązanie problemu zbierania i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych,
 - usuwanie pokryć dachowych zawierających azbest
- **zmniejszenie hałasu**
 - modernizacja systemu drogowego i stanu nawierzchni dróg na terenie gminy
- **popularyzacja i wykorzystanie źródeł energii odnawialnej**

3.3. Cele strategiczne, cele operacyjne i programy w zakresie ochrony środowiska dla miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą

W ramach prac nad aktualizacją Programu Ochrony Środowiska przeprowadzono ocenę celów strategicznych i celów operacyjnych oraz programów przyjętych w Programie Ochrony Środowiska w 2004 r. Po dokonaniu aktualizacji diagnozy stanu środowiska w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą oraz przeprowadzeniu analizy SWOT dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w najbliższej przyszłości (lata 2009 - 2012) do poprawy stanu środowiska na terenie miasta i gminy oraz rozwiązania najistotniejszych kwestii związanych z tą dziedziną.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, a także innych wymagań w zakresie jakości środowiska.

Cele Strategiczne

I. Ochrona przyrody i podniesienie jakości środowiska naturalnego

Osiągnięcie założeń I Celu strategicznego w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą wymaga podjęcia działań chroniących istniejące zasoby przyrodnicze, ograniczających powstawanie zanieczyszczeń oraz minimalizację oddziaływania na środowisko istniejących instalacji i urządzeń. Cel ten można osiągnąć m.in. poprzez:

- budowę systemów infrastruktury technicznej,
- poprawę funkcjonowania systemów komunikacyjnych,

- rozwój systemu zbiórki i unieszkodliwiania odpadów,
- ochronę zasobów: wodnych, leśnych, surowców mineralnych,
- podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

II. Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój miasta i gminy

Osiągnięcie celu strategicznego, jakim jest rozwój miasta i gminy przyjazny środowisku wymaga podjęcia szeregu działań i musi przebiegać wielokierunkowo. Wszelkie przedsięwzięcia związane z rozwojem gospodarczym, które nie będą miały ujemnego wpływu na środowisko są zasadne. W celu tym mieszczą się zarówno zadania inwestycyjne gminy, które pośrednio mogą wpłynąć na rozwój gospodarczy (rozbudowa infrastruktury), jak i działania inwestorów prywatnych (rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa, rozwój agroturystyki i ekoturystyki).

Cele operacyjne:

I. Ochrona przyrody i podniesienie jakości środowiska naturalnego

1. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej
2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej
3. Usprawnienie systemu gospodarki odpadami
4. Zachowanie obecnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych
5. Ochrona jakości powietrza, wód, gleby, właściwa gospodarka surowcami
6. Zmniejszenie zagrożenia hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym, awariami
7. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców

II. Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój miasta i gminy

1. Rozwój gospodarczy nie wpływający negatywnie na środowisko naturalne
2. Rozwój rolnictwa
3. Rozwój turystyki, agroturystyki i ekoturystyki

Zestawienie celów strategicznych, operacyjnych z przyporządkowanymi programami:

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Programy
Ochrona przyrody i podniesienie jakości środowiska	Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej	▪ Program wodociągowania ▪ Program budowy sieci kanalizacji sanitarnej ▪ Program gazyfikacji i termomodernizacji budynków

naturalnego	Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	- Program budowy i modernizacji dróg - Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej
	Usprawnienie systemu gospodarki odpadami	Program gospodarki odpadami
	Zachowanie obecnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych	- Program ochrony doliny Pilicy oraz terenów cennych przyrodniczo - Program zachowania zasobów leśnych i parkowych oraz zalesień
	Ochrona jakości powietrza, wód, gleby i właściwa gospodarka surowcami	- Program ochrony powietrza atmosferycznego - Program ochrony wód powierzchniowych i podziemnych - Program poprawy systemu retencji - Program ochrony powierzchni ziemi - Program racjonalnej gospodarki kopalinami
	Zmniejszenie zagrożenia hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym, awariami	- Program ograniczenia uciążliwości hałasu - Program kontroli źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego - Program eliminowania i zmniejszania skutków awarii
	Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców	Program edukacji ekologicznej
Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój miasta i gminy	Rozwój gospodarczy nie wpływający negatywnie na środowisko naturalne	- Program rozwoju działalności gospodarczej przyjaznej środowisku - Program popularyzacji energii odnawialnej i technologii przyjaznych środowisku
	Rozwój rolnictwa	Program wspierania rozwoju gospodarstw ekologicznych
	Rozwój turystyki, agroturystyki i ekoturystyki	Program wspierania rozwoju turystyki, agroturystyki i ekoturystyki

Realizacja programów założonych w obrębie poszczególnych celów operacyjnych przyczyni się do:

- ogólnej poprawy stanu środowiska naturalnego w gminie
- poprawy jakości wód
- poprawy stanu powietrza
- ochrony gleb
- zmniejszenia hałasu

- ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym
- usprawnienia gospodarki odpadami

Koniecznym jest pozyskanie przez gminę wsparcia zewnętrznego na realizację niektórych inwestycji.

Opis celów operacyjnych oraz programów

I Cel Strategiczny Ochrona przyrody i podniesienie jakości środowiska naturalnego

Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej

Największy wpływ na stan środowiska mają systemy wodociągowe i kanalizacyjne (stan wód gruntowych, czystość cieków wodnych) oraz systemy zaopatrzenia w energię – sieci gazociągowe i elektroenergetyczne (alternatywne źródła ciepła mające wpływ na stan powietrza oraz zmniejszające ilość odpadów – popiołów otrzymywanych przy tradycyjnym ogrzewaniu). Zadania realizowane będą ze środków własnych miasta i gminy przy wsparciu funduszy ochrony środowiska oraz środków pomocowych. Rozwój i modernizacja sieci elektroenergetycznych należy do zadań Zakładów Energetycznych, sieci gazociągowych (jeśli będzie zapotrzebowanie) – do Zakładów Gazowniczych.

Program wodociągowania

Celem programu jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do wody o odpowiednim standardzie jakościowym. Rozwój sieci wodociągowych musi być powiązany z budową systemów oczyszczania ścieków. Efektem wdrożenia programu będzie racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej (odpłatność za wodę wymusza oszczędne gospodarowanie).

Program budowy sieci kanalizacji sanitarnej

Stan czystości wód uzależniony jest w znacznym stopniu od istniejącego w gminie stanu gospodarki wodno-ściekowej. Osiągnięcie celu jakim jest pełna kanalizacja miasta i gminy Nowe Miasto nad Pilicą powinno stać się najważniejszym zadaniem do realizacji w tej dziedzinie. Zbiornice sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie będą budowane na obszarach spełniających kryteria techniczne i ekonomiczne (gęstość zaludnienia, ukształtowanie terenu itp.). Na terenach o zabudowie rozproszonej lepszym rozwiązaniem są przydomowe oczyszczalnie.

Program gazyfikacji i termomodernizacji budynków

Ustawa „Prawo energetyczne” nakłada na gminy obowiązek opracowania wieloletniego programu zaopatrzenia gminy w paliwa gazowe. Rozwój sieci gazociągowych uzależniony jest od zapotrzebowania społecznego, a to zależy od relacji cenowych nośników energii. Na terenie gminy obecnie nie istnieje sieć gazowa, istnieją możliwości jej budowy w zależności od zapotrzebowania. Popularyzacja termomodernizacji budynków może zwiększyć „atrakcyjność” gazu i tym samym przyczynić się pośrednio do podniesienia czystości powietrza (ograniczenie „niskiej emisji” z kotłowni węglowych).

Rozwój infrastruktury komunikacyjnej

Sprawnie funkcjonujące lokalne systemy komunikacyjne zmniejszają zagrożenie wypadkami drogowymi, minimalizują uciążliwość ruchu drogowego dla mieszkańców. Modernizacja nawierzchni i odpowiednie zagospodarowanie pasów drogowych przy drogach mają wpływ na poprawę klimatu akustycznego. Dla realizacji celu konieczne jest współdziałanie wszystkich zarządców dróg działających na terenie miasta i gminy. Sporządzenie harmonogramu zadań do

wykonania, obejmującego poszczególne odcinki dróg oraz pozyskanie środków zewnętrznych na inwestycje, ułatwi przeprowadzenie działań umożliwiających osiągnięcie założonego celu.

Program budowy i modernizacji dróg

Opracowanie docelowego modelu sieci komunikacyjnej na terenie miasta i gminy powinno uwzględniać:

- dogodne połączenia drogowe między poszczególnymi miejscowościami,
- bezpieczeństwo transportu (stan dróg, oznakowanie),
- eliminację zagrożeń komunikacyjnych (w tym związanych z transportem materiałów niebezpiecznych),
- minimalizację uciążliwości związanej z sąsiedztwem drogi (hałas).

Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej

Program powinien zawierać docelowy model otoczenia drogowego, uwzględniający wymogi bezpieczeństwa i ochrony środowiska – chodniki, oświetlenie uliczne, pasy zieleni, miejsca postojowe, stacje paliw, itp.

Usprawnienie systemu gospodarki odpadami

Sprawnie działający system zbiórki, unieszkodliwiania i składowania odpadów w mieście i gminie Nowe Miasto nad Pilicą zapewni poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Racjonalizacja systemu odbioru odpadów, wprowadzenie segregacji odpadów „u źródła” zmniejszy strumień odpadów, trafiający na składowisko oraz, przez odzysk i przetwarzanie surowców wtórnych, zmniejszy koszty gospodarki odpadami. Konieczne jest również stałe monitorowanie składowiska odpadów oraz rozwiązanie problemu powstawania „dzikich” wysypisk na terenie gminy.

Program gospodarki odpadami

Szczegółowe zadania z zakresu gospodarki odpadami w gminie zawiera „Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2008-2011 w perspektywie 2019 roku”.

Zachowanie obecnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych

Celem jest zachowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych poprzez:

- wszelkie działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury technicznej przyjaznej środowisku,
- przestrzeganie zasad i obowiązujących przepisów na obszarach krajobrazu chronionego,
- zachowanie parków miejskich i wiejskich,
- zwieszenie lesistości gminy.

Program ochrony doliny Pilicy oraz terenów cennych przyrodniczo

Obecnie dolina Pilicy nadży do obszarów Natura 2000 „Dolina Pilicy” (PLB140003) z tego powodu objęta jest szczególną ochroną. Inne formy przyrody chronionej na terenie gminy (pomniki przyrody, rezerwat, obszar chronionego krajobrazu) powinny być na bieżąco monitorowane.

Program zachowania zasobów leśnych i parkowych oraz zalesień

Działania podjęte w tym kierunku sprowadzać się będą do zachowania zasobów leśnych oraz parków wiejskich w jak najlepszym stanie czystości oraz do umożliwienia korzystania z terenów o wysokiej lesistości w celach rekreacyjnych itp. bez pogarszania ich stanu. Tereny

leśne zajmują niewielką część powierzchni gminy, dlatego należy w sposób szczególny dbać o ich stan.

Ochrona lasów realizowana jest zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Podstawę programu ochrony zasobów leśnych powinna stanowić zasada rozwijania trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, co oznaczać będzie racjonalne użytkowanie zasobów leśnych poprzez kształtowanie właściwej struktury lasów (gatunkowej i wiekowej) i ich wykorzystania gospodarczego w sposób zapewniający zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego.

Zalesienia (w gminie planowane kilkuhektarowe), koordynowane przez Starostwo Powiatowe, mają na celu zwiększenie lesistości przez zagospodarowanie nieużytków oraz wyłączenie z użytku rolniczego gleb najniższych klas. Zalesienia powinny obejmować również nasadzenia w rejonach o podwyższonym natężeniu hałasu, gdzie las mógłby stanowić barierę dźwiękochłonną. Istnieją możliwości pozyskania środków pomocowych na cele związane z wycofaniem z użytkowania rolniczego gleb niższych klas – zadaniem gminy jest pomoc organizacyjna dla rolników, właścicieli gruntów.

Ochrona jakości powietrza, wód, gleby, właściwej gospodarki surowcami

Ochrona jakości powietrza, wód, gleby i surowców jest jednym z elementów dbałości o podstawowe komponenty środowiska, które mają zasadniczy wpływ na zdrowie ludzi.

Program ochrony powietrza atmosferycznego

Mimo, że rejon gminy należy do najmniej zanieczyszczonych pod względem stanu jakości powietrza w województwie mazowieckim należy dążyć do wprowadzania działań ograniczających zwłaszcza niską emisję. Ponadto należy:

- zmniejszać straty ciepła na ogrzewaniu budynków (termomodernizacja),
- modernizować systemy ciepłownicze (wprowadzać zbiorcze systemy ogrzewania miasta)
- zmniejszać emisję związaną z ruchem samochodowym,
- propagować nowoczesne technologie w przedsiębiorstwach
- popularyzować pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Program ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

Rejon gminy należy w całości do zlewni rzeki Pilicy, ostatnie badania wykazały spadek jakości wód powierzchniowych rzek będących dopływami Pilicy. Główną przyczyną zanieczyszczenia jest niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej oraz nielegalne odprowadzanie ścieków bytowych, a także stosowanie nawozów sztucznych w rolnictwie. Taki stan rzeczy ma również negatywny wpływ na wody podziemne zalegające płytko. Dlatego koniecznej jest podejmowanie działań mających na celu racjonalne i kontrolowane prowadzenie gospodarki ściekowej w gminie.

Program poprawy systemu retencji

Program retencji wiąże się z programem ochrony wód powierzchniowych i podziemnych. Dla właściwego stanu środowiska wodnego powinno się:

- zachować istniejące stawy, oczka wodne, tereny podmokłe,
- poprawić funkcjonowanie systemów melioracyjnych,
- odtworzyć lub wybudować nowe zbiorniki wodne.

Program ochrony powierzchni ziemi

Gleby na terenie gminy są słabej jakości (70% gleb w klasie V i VI) oraz są bardzo kwaśne, wykazują niewielkie zanieczyszczenie metalami ciężkimi, ale wykazują się dużą sorpcyjnością.

Ponadto powierzchnie ziemi zagraża erozja (piaszczystość i mały stopień zalesienia). Dlatego też ochrona powinna polegać na:

- racjonalnym gospodarowaniu: zachowanie powierzchni trwałych użytków zielonych, zalesianie gleb słabych jakościowo,
- ograniczenie zmian naturalnego ukształtowania.

Program racjonalnej gospodarki kopalinami

Ochrona kopalin powinna polegać na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym ich wykorzystaniu. Na terenie gminy będzie to polegać na uwzględnieniu w planach zagospodarowania rejonów złóż.

Zmniejszenie zagrożenia hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym, awariami

Wszelkie zmiany związane ze zmniejszeniem narażenia człowieka na niekorzystne czynniki związane z rozwojem cywilizacji są zasadne. Ważne jest monitorowanie i zapobieganie zagrożeniom.

Program ograniczenia uciążliwości hałasu

Rolniczy charakter gminy sprawia, że uciążliwość hałasu jest stosunkowo niewielka i ma charakter lokalny. Największa uciążliwość związana jest z hałasem przy szlakach komunikacyjnych samochodowych i kolejowych (w samym mieście, w pobliżu zabudowy mieszkaniowej). Dlatego najważniejszymi działaniami do podjęcia w tym zakresie będą:

- modernizacja dróg: budowa obwodnicy miasta, poprawa stanu nawierzchni,
- wprowadzanie nasadzeń drzew i krzewów bądź wprowadzanie ekranów akustycznych wzdłuż dróg o największym natężeniu.

Program kontroli źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego

Źródłami wytwarzającymi pola elektromagnetyczne w gminie są elementy sieci elektromagnetycznych i maszty telefonii komórkowej. Nie stanowią jednak one znacznej uciążliwości dla mieszkańców. Przy lokalizacji kolejnych urządzeń należy poszukiwać niskokonfliktowych lokalizacji oraz wprowadzać strefy ograniczonego użytkowania.

Program eliminowania i zmniejszania skutków awarii

Szczególne zadania w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa w nagłych przypadkach spoczywają na Zespole Kryzysowym powołanym przez Starostę grójeckiego. Najważniejszym ogniwem zabezpieczania awarii na terenie gminy jest straż pożarna. Ważna jest ponadto edukacja społeczeństwa w zakresie zachowań w sytuacjach wystąpienia nadzwyczajnych awarii.

Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców

Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców jest warunkiem niezbędnym dla poprawy obecnego stanu środowiska i zmniejszenia zagrożeń dla środowiska w przyszłości, ponieważ skuteczność realizacji programu ochrony środowiska zależna będzie od „klimatu społecznego” i nastawienia mieszkańców do proponowanych zadań związanych z ochroną środowiska.

Program edukacji ekologicznej

Edukacja proekologiczna musi być prowadzona we wszystkich środowiskach i grupach wiekowych. Edukacja ekologiczna dla dzieci i młodzieży powinna być prowadzona podczas zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach oraz w ramach dodatkowych

zajęć pozalekcyjnych; natomiast dla dorosłych w ramach działalności informacyjnej samorządu oraz innych instytucji.

Programy edukacyjne opracowywane przez placówki oświatowe we współpracy z jednostkami samorządowymi mają szansę uzyskania wsparcia finansowego ze strony fundacji i funduszy ochrony środowiska oraz ze środków pomocowych.

II Cel Strategiczny

Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój miasta i gminy

Rozwój gospodarczy nie wpływający negatywnie na środowisko naturalne

Rozwój gospodarczy miasta i gminy powinien sprzyjać poprawie (nie dopuszczać do pogorszenia) stanu środowiska naturalnego. Lokalne strategie rozwoju i plany zagospodarowania przestrzennego powinny zakładać lokalizację przedsięwzięć gospodarczych neutralnych dla środowiska. Działania samorządu powinny wspierać stosowanie technologii przyjaznych środowisku oraz popularyzować stosowanie źródeł energii odnawialnej. Jednym z głównych zadań gminy jest ciągła rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, chroniącej środowisko. Działania takie mogą przyczynić się do powstawania nowych podmiotów gospodarczych na terenie miasta i gminy.

Program rozwoju działalności gospodarczej przyjaznej środowisku

Przemysł - głównie rolno-spożywczy – skupia się na terenie miasta, podobnie jak większość usług. Rozwój przemysłu może powodować wiele zagrożeń dla środowiska (zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwiększenie poboru wód podziemnych i ilości ścieków oraz odpadów, itp.). Preferowane zatem będą przedsięwzięcia rozwoju przemysłu przyjaznego środowisku. Ponadto gmina będzie określać w planach miejscowego zagospodarowania lokalizacje przemysłu na terenach dostępnych komunikacyjnie i poza obszarami o najwyższych walorach środowiskowych.

Program popularyzacji energii odnawialnej i technologii przyjaznych środowisku

Samorząd gminy powinien popularyzować nowoczesne, ekologiczne technologie, zwłaszcza w zakresie oczyszczania ścieków, ogrzewania, unieszkodliwiania odpadów, alternatywnych źródeł energii itp. Ponadto należy upowszechniać informacje na temat źródeł finansowania inwestycji ekologicznych, jak również wspierać technologie przyjazne środowisku stosując m.in. ulgi podatkowe.

Rozwój rolnictwa

Z uwagi na słabą jakość gleb w gminie nie jest możliwe prowadzenie wysokotowarowych gospodarstw rolnych, dlatego należy się skupić na mniejszej produkcji, specjalizacji, uprawy ekologiczne lub hodowli zwierząt. Ponadto z uwagi na objęcie znacznej części gminy terenami ochrony przyrodniczej w tym obszar Natura 2000 „Dolina Pilicy” należy w gminie wprowadzać programy rolno-środowiskowe wdrażane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Program wspierania rozwoju gospodarstw ekologicznych

Program ma na celu rozwój rolnictwa ekologicznego, przy czym nie chodzi tylko o uprawy ale i stosowanie ekologicznych praktyk, które ograniczą koszty i negatywne skutki dla środowiska działalności rolniczej. Realizatorami programu będą rolnicy.

Rozwój turystyki, agroturystyki i ekoturystyki

Istnienie na terenie gminy obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz podniesienie walorów środowiska a przy tym właściwa promocja powinny przyczynić się do rozwoju turystyki, rekreacji a tym samym do podniesienia dochodowości mieszkańców gminy, gospodarstw rolnych.

Program wspierania rozwoju turystyki, agroturystyki i ekoturystyki

Rozwój turystyki (agroturystyki, ekoturystyki) podniesie atrakcyjność turystyczną obszaru poprzez rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i atrakcji dla turystów. Do zadań gminy należy podnoszenie walorów rekreacyjnych gminy poprzez inwestycje w infrastrukturę (tj. ścieżki rowerowe, szlaki piesze, oznakowanie terenów cennych przyrodniczo) oraz wspieranie rozwoju turystyki i wypoczynku na terenie gminy poprzez promocję.

IV PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2009 - 2012

4.1. Założenia planu działań na lata 2009-2012

Działania priorytetowe Programu Ochrony Środowiska zostały zdefiniowane po przeprowadzeniu:

- analizy stanu obecnego środowiska naturalnego w Mieście i Gminie,

- analizy stanu infrastruktury technicznej wpływającej na środowisko,
- konsultacji z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą.

Plan inwestycyjny obejmuje szereg działań mających na celu poprawę gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, poprawę infrastruktury komunikacyjnej, a w szczególności dróg powiatowych i gminnych oraz modernizację i remonty obiektów mienia komunalnego. Skalę działań inwestycyjnych warunkują możliwości finansowe gminy, dlatego konieczne jest podjęcie intensywnych starań o pozyskanie środków zewnętrznych na te zadania. Ważnym zadaniem będzie kontynuowanie działań zwiększających świadomość ekologiczną mieszkańców – działania te powinny być prowadzone na bieżąco, w sposób ciągły.

Wybór priorytetów „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą” pod względem kryteriów o charakterze ekologicznym i prawno-ekonomicznym jest zgodny z celami przyjętymi w programach wojewódzkich i regionalnych oraz określonymi dla polityki ekologicznej państwa.

4.2. Poprawa jakości środowiska

Zadania zmierzające do poprawy jakości środowiska są kosztownymi inwestycjami. Zadania te dotyczą przede wszystkim budowy, rozbudowy lub modernizacji systemów infrastruktury technicznej zarówno przez gminę jak i inne samorządy (powiat), czy instytucje zajmujące się ochroną środowiska. Znaczna część zadań to działania organizacyjne – wymagające mniejszych nakładów finansowych, które mogą być realizowane przy współpracy samorządu gminnego oraz współpracy z instytucjami działającymi w sektorze gospodarki komunalnej, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi.

4.2.1. Ochrona powietrza

Z zadań do realizacji w sprawie ochrony powietrza dotyczyć będą:

- zmniejszenia zapotrzebowania na energię,
- termomodernizacji budynków,
- popularyzacji ekologicznych i odnawialnych źródeł energii.

4.2.2. Ochrona wód

Działania poprawiające stan wód powierzchniowych w latach 2009-2012 obejmują:

- racjonalizację gospodarki wodnej na terenie miasta i gminy oraz rozbudowę sieci wodociągowych
- budowę systemów kanalizacji sanitarnej na terenie miasta i gminy
- wsparcie przez gminę budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
- propagowanie wśród rolników zasad prawidłowego postępowania z nawozami i środkami ochrony roślin

4.2.3. Gospodarka odpadami

W sferze gospodarki odpadami działania na lata 2009-2012 będą dotyczyć głównie wprowadzania, upowszechniania selektywnej zbiórki odpadów, które umożliwią odzysk surowców wtórnych.

4.2.4. Zmniejszenie hałasu

W zakresie zmniejszenia emisji hałasu główne zadania dotyczyć będą poprawy stanu technicznego sieci drogowej, ponieważ to właśnie hałas komunikacyjny jest najbardziej uciążliwy dla mieszkańców gminy.

4.2.5. Ochrona przyrody

Działania w zakresie ochrony przyrody powinny obejmować ochronę i zwiększanie zasobów leśnych (przeciwdziałanie powstawaniu dzikich wysypisk, wypalaniu traw), jak również możliwość wykorzystania tych terenów dla rozwoju turystyki.

V ZARYS PLANU DZIAŁAŃ NA LATA 2013 - 2016

5.1. Założenia planu działań na lata 2013-2016

Założeniem planu działań na lata 2013-2016 jest kontynuacja realizacji celów strategicznych i celów operacyjnych, rozpoczętych we wcześniejszym okresie. Przed przystąpieniem do tego

etapu gmina powinna mieć już opracowane szczegółowe plany działań dla poszczególnych inwestycji, przygotowaną dokumentację i niezbędne pozwolenia oraz zabezpieczone środki – własne i zewnętrzne – na realizację zamierzeń.

5.2. Poprawa jakości środowiska

Konieczna jest kontynuacja działań z zakresu: ochrony powietrza, ochrony wód, racjonalizacji gospodarki odpadami, zmniejszenia hałasu oraz ochrony zasobów przyrody, prowadzonych w latach 2009-2012. Szczególnie ważnym zadaniem jest budowa systemów oczyszczania ścieków oraz wprowadzenie docelowego systemu gospodarki odpadami.

5.2.1. Ochrona powietrza

Działania z zakresu ochrony powietrza, przewidywane na lata 2013-2016 obejmują kontynuację zadań dotyczących popularyzacji odnawialnych, alternatywnych źródeł energii i termomodernizacji budynków.

5.2.2. Ochrona wód

Działania inwestycyjne, planowane na lata 2013-2016 zakładają kontynuację budowy etapowo prowadzonego wodociągowania i kanalizacji, propagowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

5.2.3. Gospodarka odpadami

Podstawowym celem planu gospodarki odpadami na lata 2013-2016 jest kontynuacja wprowadzonego systemu gospodarki. Głównym zadaniem będzie kontynuacja powszechnego systemu segregacji „u źródła”, docelowe rozwiązanie problemu zbiórki odpadów niebezpiecznych i wielkogabarytowych, działania zmierzające do zmniejszenia ilości odpadów niebezpiecznych trafiających na składowiska w strumieniu odpadów komunalnych, opracowanie i realizację programu usuwania wyrobów zawierających azbest, a także pełną likwidację dzikich wysypisk.

5.2.4. Zmniejszenie hałasu

Program przewiduje kontynuację inwestycji modernizacyjnych sieci drogowej na terenie gminy oraz wprowadzania nasadzeń drzew lub montażu ekranów akustycznych przy uciążliwych ciągach komunikacyjnych.

5.2.5. Ochrona przyrody

Działania w zakresie ochrony przyrody obejmować będą kontynuację zadań z lat 2009-2012.

Zestawienie zadań priorytetowych dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2009-2012 i zadań na lata 2013-2016 w układzie celów strategicznych i celów operacyjnych

I Cel Strategiczny

Ochrona przyrody i podniesienie jakości środowiska naturalnego

Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej

Program wodociągowania

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Dąbrowa – Józefów	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
2.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Żdzarki, Prosna, Gilówka	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
3.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Gostomia	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
4.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Wólka Ligęzowska	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
5.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Rudki – Nowe Strzałki	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
6.	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Żdzary	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
7.	Budowa budynku stacji uzdatniania wody z hydrofornią z przyłączem i instalacją elektryczną we wsi Prosna	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Kontynuacja rozbudowy sieci wodociągowej w mieście i gminie	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Program budowy sieci kanalizacji sanitarnej

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Nowym Mieście ulica Góra	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

2.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
3.	Budowa oczyszczalni ścieków w Żdzarach	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
4.	Rozbudowa kanalizacji deszczowej w Nowym Mieście	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
5.	Propagowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w rejonach o rozproszonej zabudowie	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
6.	Kontrola gromadzenia i wywozu ścieków z indywidualnych zbiorników	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Kontynuacja rozbudowy sieci kanalizacyjnej w mieście i gminie	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
2.	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i budowa oczyszczalni ścieków na terenie gminy - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
3.	Rozbudowa kanalizacji deszczowej w Nowym Mieście - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
4.	Propagowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w rejonach o rozproszonej zabudowie - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
5.	Kontrola gromadzenia i wywozu ścieków z indywidualnych zbiorników – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST

Program gazyfikacji i termomodernizacji budynków

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Analiza zapotrzebowania na budowę sieci gazowej	Zakład Gazowniczy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki ZG Środki własne JST
2.	Budowa sieci gazowej według potrzeb	Zakład Gazowniczy Inwestorzy prywatni Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki ZG Środki prywatne
3.	Termomodernizacja i wymiana systemu ogrzewania w Gimnazjum w Nowym Mieście	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
4.	Termomodernizacja i wymiana systemu ogrzewania w UMiG w Nowym Mieście	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
5.	Wymiana systemu ogrzewania w Liceum	Starostwo	Środki własne JST

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

	w Nowym Mieście	Powiatowe Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki pomocowe
--	-----------------	--	-----------------

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa sieci gazowej według potrzeb – kontynuacja	Zakład Gazowniczy Inwestorzy prywatni Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki ZG środki prywatne
2.	Kontynuacja termomodernizacji i zmiana systemów ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Starostwo Powiatowe	Środki własne JST Środki pomocowe

Rozwój infrastruktury komunikacyjnej

Program budowy i modernizacji dróg

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1687 Różanna - Wysokin na odcinku 840 mb	Starostwo Powiatowe Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
2.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1694 Nowe Miasto - Ulów na odcinku 730 mb	Starostwo Powiatowe Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
3.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1690 Żdżary – Domaniewice na odcinku 900 mb	Starostwo Powiatowe Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
4.	Modernizacja drogi powiatowej nr 1688 Nowe Miasto – Domaniewice w miejscowości Łęgonice	Starostwo Powiatowe Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
5.	Budowa obwodnicy Nowego Miasta	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
6.	Modernizacja dróg gminnych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Kontynuacja zadań modernizacji dróg powiatowych	Starostwo Powiatowe Burmistrz Miasta i Gminy Nowe	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

		Miasto nad Pilicą	
2.	Kontynuacja zadań modernizacji dróg gminnych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Rozbudowa chodników przy ciągach komunikacyjnych na terenach wiejskich	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Rozbudowa oświetlenia ulicznego	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Budowa infrastruktury komunikacyjnej (zatoki, parkingi)	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
4.	Rozwój komunikacji publicznej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Kontynuacja działań związanych z rozwojem infrastruktury drogowej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Usprawnienie systemu gospodarki odpadami

Program gospodarki odpadami

Harmonogram zadań dotyczących systemu gospodarki odpadami na lata 2009-2012 oraz na lata 2013-2016 został zawarty w „Planie Gospodarki Opadami dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą”.

Zachowanie obecnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych

Program ochrony doliny Pilicy oraz terenów cennych przyrodniczo

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

1.	Ochrona obszaru Natura 2000 „Dolina Pilicy”	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Wzmoczenie dbałości o tereny chronione w gminie	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Pielęgnacja pomników przyrody	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
4.	Opracowanie studiów krajobrazowych i planistycznych na obszarach nadpilicznych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Przestrzeganie ochrony obszaru Natura 2000 „Dolina Pilicy” – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Wzmoczenie dbałości o tereny chronione w gminie – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Pielęgnacja pomników przyrody – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Program zachowania zasobów leśnych i parkowych oraz zalesień

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Zalesianie niewielkich obszarowo (do kilku hektarów) gruntów gminnych i prywatnych nieużytkowanych rolniczo	Starosta Powiatu Grójeckiego Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Rolnicy	Środki własne JST RPO Środki pomocowe Środki prywatne
2.	Zachowanie parków wiejskich	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Opracowania uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Starosta Powiatu Grójeckiego Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Rolnicy	Środki własne JST

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Zalesianie niewielkich obszarowo (do kilku hektarów) gruntów gminnych i prywatnych nieużytkowanych rolniczo –	Starosta Powiatu Grójeckiego Burmistrz Miasta i Gminy Nowe	Środki własne JST RPO Środki pomocowe Środki prywatne

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

	kontynuacja	Miasto nad Pilicą Rolnicy	
2.	Zachowanie parków wiejskich – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Ochrona jakości powietrza, wód, gleby i właściwa gospodarka surowcami

Program ochrony powietrza atmosferycznego

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Popularyzacja stosowania nowoczesnych technologii produkcji i ogrzewania mniej zanieczyszczających powietrze atmosferyczne emisją	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
2.	Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Popularyzacja stosowania nowoczesnych technologii produkcji i ogrzewania mniej zanieczyszczających powietrze atmosferyczne emisją – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
2.	Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Program ochrony wód powierzchniowych i podziemnych

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Wprowadzenie programu ochrony wód zlewni Pilicy	Regionalny Zakład Gospodarki Wodnej Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	RZGW Środki własne JST RPO Środki pomocowe
2.	Zbilansowanie poboru wód podziemnych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Kontynuacja programu ochrony wód zlewni Pilicy	Regionalny Zakład Gospodarki Wodnej Burmistrz Miasta i Gminy Nowe	RZGW Środki własne JST RPO Środki pomocowe

		Miasto nad Pilicą	
--	--	-------------------	--

Program poprawy systemu retencji

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Budowa zbiornika retencyjnego w Czerwonej Karczмі	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	WZMiUW WFOŚ Środki pomocowe
2.	Budowa zbiornika retencyjnego „Wodnik” na terenie Nowego Miasta	Stowarzyszenie „Wodnik” Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Stowarzyszenie „Wodnik” Środki własne JST WFOŚ Środki pomocowe
3.	Regulacja rzeki Drzewiczki	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	WZMiUW WFOŚ Środki pomocowe
4.	Utrzymanie melioracji szczegółowych	Spółki wodne Rolnicy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Właściciele gruntów Spółki wodne UM WM Starostwo Powiatowe Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Rozwój małej retencji – kontynuacja	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Stowarzyszenie „Wodnik” Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	WZMiUW WFOŚ Stowarzyszenie „Wodnik” Środki pomocowe
2.	Utrzymanie melioracji szczegółowych – kontynuacja	Spółki wodne Rolnicy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Właściciele gruntów Spółki wodne UM WM Starostwo Powiatowe Środki własne JST Środki pomocowe

Program ochrony powierzchni ziemi

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Ochrona gleb przed niekorzystnymi	Burmistrz Miasta i	Środki własne JST

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

	działaniami rolniczymi i erozją	Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki pomocowe
2.	Zachowanie trwałych użytków zielonych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Rekultywacja wyrobisk po wydobywaniu kopalin	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
4.	Uporządkowanie, rekultywacja terenów po dzikich wysypiskach, zapobieganie powstawaniu kolejnych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Ochrona gleb przed niekorzystnymi działaniami rolniczymi i erozją – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Zachowanie trwałych użytków zielonych - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Rekultywacja wyrobisk po wydobywaniu kopalin - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
4.	Uporządkowanie, rekultywacja terenów po dzikich wysypiskach - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST

Program racjonalnej gospodarki kopalinami

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Uwzględnienie wymogów ochrony kopalin w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Monitoring wydobywania kopalin	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
3.	Rekultywacja terenów po wyrobiskach	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Monitoring wydobywania kopalin – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
2.	Rekultywacja terenów po wyrobiskach - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zmniejszenie zagrożenia hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym, awariami

Program ograniczenia uciążliwości hałasu

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu przemysłowego i komunikacyjnego	WIOŚ Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	WIOŚ
2.	Nasadzenia drzew i krzewów przy trasach komunikacyjnych	Zarządcy dróg Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki zarządców dróg Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Zastosowanie barier w postaci ekranów dźwiękochłonnych w najbardziej uciążliwych miejscach komunikacji samochodowej	Zarządcy dróg Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki zarządców dróg Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu przemysłowego i komunikacyjnego – kontynuacja	WIOŚ Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	WIOŚ
2.	Nasadzenia drzew i krzewów przy trasach komunikacyjnych – kontynuacja	Zarządcy dróg Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki zarządców dróg Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Zastosowanie barier w postaci ekranów dźwiękochłonnych w najbardziej uciążliwych miejscach komunikacji samochodowej – kontynuacja	Zarządcy dróg Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki zarządców dróg Środki własne JST Środki pomocowe

Program kontroli źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Bieżąca kontrola źródeł promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ Inwestorzy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	WIOŚ Środki inwestorów
2.	Rozmieszczania nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi	Inwestorzy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki inwestorów

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Bieżąca kontrola źródeł promieniowania elektromagnetycznego	WIOŚ Inwestorzy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe	WIOŚ Środki inwestorów

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

		Miasto nad Pilicą	
2.	Rozmieszczania nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi	Inwestorzy Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki inwestorów

Program eliminowania i zmniejszania skutków awarii

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Modernizacja osprzętowania Ochotniczej Straży Pożarnej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST RPO Środki pomocowe
2.	Wspieranie działań zespołu Kryzysowego przy Starostwie Powiatowym w Grójcu	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Modernizacja osprzętowania Ochotniczej Straży Pożarnej – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Wspieranie działań zespołu Kryzysowego przy Starostwie Powiatowym w Grójcu – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST

Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców

Program edukacji ekologicznej

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców gminy	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
3.	Prowadzenie edukacji ekologicznej rolników	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
4.	Utworzenie ośrodka edukacji ekologicznej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prowadzenie edukacji ekologicznej w placówkach oświatowych – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Prowadzenie edukacji ekologicznej	Burmistrz Miasta i	Środki własne JST

	mieszkańców gminy – kontynuacja	Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki pomocowe
3.	Prowadzenie edukacji ekologicznej rolników – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
4.	Kontynuowanie działalności ośrodka edukacji ekologicznej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

II Cel Strategiczny

Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój miasta i gminy

Rozwój gospodarczy nie wpływający negatywnie na środowisko naturalne

Program rozwoju działalności gospodarczej przyjaznej środowisku

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Określenie lokalizacji przemysłu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
2.	Nałożenie obowiązku monitorowania emisji oraz efektów ubocznych działalności przemysłowej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Przedsiębiorcy	Środki przedsiębiorstw Środki pomocowe
3.	Propagowanie wdrażania nowych technologii przyjaznych środowisku	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Monitorowania emisji oraz efektów ubocznych działalności przemysłowej - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Przedsiębiorcy	Środki przedsiębiorstw Środki pomocowe
2.	Propagowanie wdrażania nowych technologii przyjaznych środowisku – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Program popularyzacji energii odnawialnej i technologii przyjaznych środowisku

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prowadzenie programu popularyzacji energii odnawialnej i technologii	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe	Środki własne JST Środki pomocowe

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

	przyjaznych środowisku	Miasto nad Pilicą	
2.	Wprowadzenie ulg i zachęt dla osób, przedsiębiorstw, rolników stosujących technologii przyjazne dla środowiska	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
3.	Budowa turbin wodnych	Przedsiębiorcy prywatni Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki prywatne Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Prowadzenie programu popularyzacji energii odnawialnej i technologii przyjaznych środowisku – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe
2.	Prowadzenie ulg i zachęt dla osób, przedsiębiorstw, rolników stosujących technologie przyjazne dla środowiska - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
3.	Budowa turbin wodnych – kontynuacja	Przedsiębiorcy prywatni Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki prywatne Środki własne JST RPO Środki pomocowe

Rozwój rolnictwa

Program wspierania rozwoju gospodarstw ekologicznych

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Wspieranie ekologicznej działalności rolniczej – upraw roślin energetycznych stosowanie ekologicznych środków ochrony, wprowadzania przyjaznych środowisku praktyk w działalności rolniczej	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą ARiMR	Środki własne JST ARiMR

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Wspieranie ekologicznej działalności rolniczej – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą ARiMR	Środki własne JST ARiMR

Rozwój turystyki, agroturystyki i ekoturystyki

Program wspierania rozwoju turystyki, agroturystyki i ekoturystyki

Zadania priorytetowe na lata 2009-2012			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

1.	Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
2.	Rozwój zabudowy letniskowej w rejonach wiejskich (ograniczenie ilościowe zabudowy, wprowadzanie zabudowy zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego)	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Inwestorzy prywatni	Środki prywatne
3.	Rozbudowa ścieżek turystycznych pieszych i rowerowych	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

Zadania na lata 2013-2016			
Lp.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1.	Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST
2.	Rozwój zabudowy letniskowej – kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą Inwestorzy prywatni	Środki własne JST Środki prywatne
3.	Rozbudowa ścieżek turystycznych pieszych i rowerowych - kontynuacja	Burmistrz Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą	Środki własne JST Środki pomocowe

VI ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

6.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej:

- zasada przezorności
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego
- zasada regionalizacji
- zasada uspołecznienia
- zasada „zanieczyszczający płaci”
- zasada prewencji
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT)
- zasada subsydiarności
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

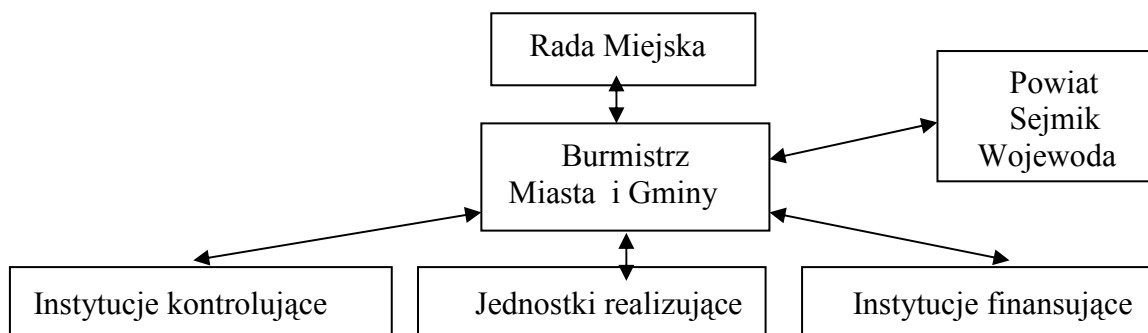
Na szczeblu gminy zarządzanie ochroną środowiska dotyczy zadań własnych gminy oraz koordynacji zadań realizowanych przez, jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze - uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego w gminie.

W realizacji programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację programu oraz efekty,
- mieszkańcy powiatu, jako końcowy beneficjent programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Burmistrz Gminy i Miasta, zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Miejskiej. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej (szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz gmin wchodzących w skład powiatu), administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

Schemat zarządzania ochroną środowiska w gminie przedstawia się następująco:

6.2. Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska

Ustawy regulujące sprawy związane z ochroną środowiska dają szczegółowe kompetencje organom gminy. Ważniejsze uprawnienia Wójta (Burmistrza, Prezydenta) oraz Rady Gminy przedstawiono poniżej:

Do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.):

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- promocji gminy,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Do zadań gmin należy także (art. 3 ust. 6a Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.):

udostępnienie mieszkańcom na stronie internetowej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty informacji o znajdujących się na terenie gminy zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, o których mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495), zawierającej:

- a) firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- b) adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym punktów sprzedaży sprzętu elektrycznego i elektronicznego;

Kompetencje Wójta (Burmistrza, Prezydenta):

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.):

- wójt przygotowuje projekty uchwał rady gminy i określa sposób ich realizacji
- wójt opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy oraz może zarządzać ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.):

- wydaje zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie:
 1. odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
 2. opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
 3. ochrony przed bezdomnymi zwierzętami,
 4. prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebownisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części
- określa i podaje do publicznej wiadomości wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia o którym mowa w pkt. 3. i 4.
- określa i podaje do publicznej wiadomości wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia o którym mowa w pkt. 1. i 2., uwzględniając:
 - opis wyposażenia technicznego niezbędnego do realizacji zadania,
 - w przypadku zezwolenia na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości – również miejsca odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych wynikające z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, do których odpady mają być przekazane.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.):

- w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając:
 - cele ekologiczne
 - priorytety ekologiczne
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
 - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe
- realizuje uchwalony przez radę gminy program ochrony środowiska
- sporządza co 2 lata raport z programu ochrony środowiska, który przedstawia radzie gminy
- wydaje decyzje środowiskowe zgody na realizację przedsięwzięć mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, nie będące w kompetencjach wojewody, starosty i dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych
- może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko
- w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami:
 - wydaje decyzje w sprawie
 - nałożenia na prowadzącego instalację lub użytkownika urządzenia obowiązków prowadzenia w określonym czasie pomiarów wielkości emisji wykraczających poza obowiązki, jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika, że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych,
 - wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, o ile jest to uzasadnione koniecznością ochrony środowiska
 - przyjmuje wyniki pomiarów, jeżeli pomiary te mają szczególne znaczenie ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska lub jeżeli z przeprowadzonej kontroli wynika że nastąpiło przekroczenie standardów emisyjnych

- przyjmuje zgłoszenia dotyczące instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogąca negatywnie oddziaływać na środowisko
- sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów
- występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.):

- wydaje zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, które nie są wpisane do rejestru zabytków
- wymierza administracyjną karę pieniężną za:
 1. zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów spowodowane niewłaściwym wykorzystaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności
 2. usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia
 3. zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień lub krzewów

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.):

- sporządza projekt gminnego planu gospodarki odpadami
- przekazuje projekt gminnego planu gospodarki odpadami do zaopiniowania przez zarząd województwa i zarząd powiatu.
- realizuje uchwalony przez radę gminy plan gospodarki odpadami
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi
- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów
- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów
- wydaje decyzje w sprawie usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania
- nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. 2005 Nr 239, poz.2019 z późn. zm.):

- jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858):

- sprawdza, czy taryfy dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz plan zostały opracowane zgodnie z przepisami ustawy, i weryfikuje koszty, pod względem celowości ich ponoszenia
- ogłasza uchwalone ceny i stawki opłat w miejscowej prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w terminie 7 dni od dnia podjęcia uchwały

Kompetencje Rady Gminy (Rady Miejskiej)

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.):

- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie programów gospodarczych,
- ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.):

- uchwała, po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, który jest aktem prawa miejscowego i dotyczy:
 1. wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących:
 - prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym powstających w gospodarstwach domowych, odpadów niebezpiecznych, odpadów wielkogabarytowych i odpadów z remontów,
 - uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
 - mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniemi i warsztatami naprawczymi.
 2. rodzaju i minimalnej pojemności urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych urządzeń i ich utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu:
 - średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych, bądź w innych źródłach,
 - liczby osób korzystających z tych urządzeń,
 3. częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,
 4. maksymalny poziom odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dopuszczonych do składowania na składowisku odpadów,
 5. innych wymagań wynikających z gminnego planu gospodarki odpadami,
 6. obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku,
 7. wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach,
 8. wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25, poz. 150):

- uchwała gminny program ochrony środowiska
- może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.):

- likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu następuje na drodze rozporządzenia wojewody, po zaopiniowaniu przez wojewódzką radę ochrony przyrody oraz właściwe miejscowo rady gmin
- projekt rozporządzenia w sprawie wyznaczenia lub powiększenia obszaru chronionego krajobrazu wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo radą gminy
- rada gminy może wyznaczyć obszar chronionego krajobrazu, likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu następuje na drodze uchwały rady gminy
- rada gminy jest obowiązana zakładać i utrzymywać w należyтым stanie tereny zieleni i zadrzewienia

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z późn. zm.):

- uchwała gminny plan gospodarki odpadami

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858):

po dokonaniu analizy projektów regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków, opracowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, uchwała regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków

- uchwała wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych
- podejmuje uchwałę o zatwierdzeniu taryf albo o odmowie zatwierdzenia taryf przedstawionych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne,
- na uzasadniony wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, rada gminy, w drodze uchwały przedłuża czas obowiązywania dotychczasowych taryf, lecz nie dłużej niż na 1 rok,

6.3. Instrumenty zarządzania środowiskiem

Zarządzanie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej
- instrumentów finansowych – opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych
- instrumentów społecznych – współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej
- instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych

VII WDRAŻANIE PROGRAMU

7.1. Środki finansowe na realizację programu

Na wdrażanie programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- obligacje
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- Budżet Państwa
- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki, Powiatowy, Gminny)
- Fundusze UE
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska (Fundacja Poszanowania Energii, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i inne)

Własne środki samorządu terytorialnego

Własne środki są niezbędne do uzyskania niektórych dotacji. Fundusze samorządu terytorialnego pochodzą ze środków, takich jak: podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze takie wspierają realizację inwestycji ekologicznych. Przeznaczone są także na: edukację ekologiczną, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej finansuje przedsięwzięcia, które są podejmowane w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Fundusz stosuje trzy formy dofinansowania: finansowanie pożyczkowe, dotacyjne i kapitałowe.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje pożyczki z opcją częściowego umorzenia i dotacje na realizację zadań dotyczących: ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi, przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska, edukacji ekologicznej, ochrony przyrody, monitoringu środowiska.

Wysokość dofinansowania może sięgać nawet 50 %, dotacja może być wyższa w uzasadnionych przypadkach.

Fundusze UE

Fundusze UE pochodzą z budżetu UE i są przeznaczone na pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw najbiedniejszych państw członkowskich. Zasadą współfinansowania jest to, iż część środków finansowych musi pochodzić z budżetu krajowego.

Źródłami finansowania krajów UE są trzy fundusze:

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
2. Europejski Fundusz Społeczny
3. Fundusz Spójności

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Jest to jeden z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska i kraju. Na ten Program środki unijne będą pochodziły z Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W zakresie ochrony środowiska finansowanie dotyczyło będzie dużych inwestycji komunalnych, inwestycji proekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody, bezpieczeństwa ekologicznego i edukacji ekologicznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013

Program ten wykorzystuje środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Stanowi główny instrument realizacji Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Jednym z priorytetów określony w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego są inwestycje w ochronę środowiska. Dotyczy to działań inwestycyjnych w zakresie wodociągów i kanalizacji, ochrony powietrza oraz gospodarki odpadami.

Europejski Fundusz Rolnego Rozwoju Obszarów Wiejskich

Są to środki na ochronę gruntów rolnych i leśnych na obszarach wiejskich, które mogą być pozyskiwane przez właścicieli gruntów i lasów. Wsparcie finansowe przeznaczone będzie na zadania dotyczące zagospodarowania gruntami i lasami zgodnych z potrzebą zachowania środowiska naturalnego i krajobrazu oraz ochrony i poprawy zasobów naturalnych.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy EOG

Finansuje projekty w dotyczące:

- ochrony środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii
- promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami

Kredyty preferencyjne

Są udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. na inwestycje proekologiczne bez możliwości umorzenia. Kredytobiorca musi posiadać co najmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania.

Kredyty komercyjne

Nie należy traktować kredytów komercyjnych jako podstawowe źródło finansowania inwestycji. Ze względu na oprocentowanie, powinny stanowić jedynie uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych.

Własne środki inwestorów prywatnych

Koszty niektórych inwestycji pokrywają z własnych środków podmioty gospodarcze i prywatni inwestorzy. Inwestycje finansowane przez podmioty gospodarcze mogą być dofinansowane z kredytów komercyjnych i funduszy ochrony środowiska.

7.2. Koszty realizacji przedsięwzięć

Kalkulacja szacunkowych kosztów realizacji programów została przeprowadzona w oparciu o plany inwestycyjne Samorządu Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą oraz koszty porównywalnych inwestycji i działań realizowanych przez te jednostki.

Cele operacyjne Programy	Szacunkowe koszty realizacji 2009-2012	Szacunkowe koszty realizacji 2013-2016	Potencjalne źródła środków
Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej			
Program wodociągowania	2.653.768	168.500	WFOŚiGW pożyczka środki własne
Program budowy sieci kanalizacji sanitarnej	1.115.260	1.000.000	RPO WM PROW Środki własne
Program gazyfikacji i termomodernizacji budynków	500.000	1.000.000	Środki własne
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej			
Program budowy i modernizacji dróg	2.406.000	2.000.000	RPO WM środki własne
Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej			
Usprawnienie systemu gospodarki odpadami			
Program gospodarki odpadami	2.000.000	10.000.000	Zgodnie z PGO
Zachowanie obecnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych			
Program ochrony doliny Pilicy oraz terenów cennych przyrodniczo	100.000	100.000	RPO WM WFOŚiGW Środki własne
Program zachowania zasobów leśnych i parkowych oraz zalesień	100.000	70.000	WFOŚiGW Środki własne
Ochrona jakości powietrza, wód, gleby i właściwej gospodarki surowcami			
Program ochrony powietrza atmosferycznego	1.000.000	800.000	WFOŚiGW Środki własne
Program ochrony wód powierzchniowych i podziemnych	50.000	50.000	WFOŚiGW Środki własne
Program poprawy systemu retencji	2.000.000	1.000.000	WFOŚiGW Środki własne
Program ochrony powierzchni ziemi	50.000	50.000	WFOŚiGW Środki własne
Program racjonalnej gospodarki kopalinami	60.000	40.000	Środki własne
Zmniejszenie zagrożenia hałasem, promieniowaniem elektromagnetycznym, awariami			
Program ograniczenie uciążliwości hałasu	80.000	50.000	Środki własne
Program kontroli źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego	30.000	20.000	Środki własne
Program eliminowania i	30.000	50.000	Środki własne

*Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą
na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 (aktualizacja)*

zmniejszania skutków awarii			
Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców			
Program edukacji ekologicznej	3.000	5.000	środki własne
Rozwój gospodarczy nie wpływający negatywnie na środowisko naturalne			
Program rozwoju działalności gospodarczej przyjaznej środowisku	3.000	3.000	Środki własne
Program popularyzacji energii odnawialnej i technologii przyjaznych środowisku	100.000	70.000	Środki własne
Rozwój rolnictwa			
Program wspierania rozwoju gospodarstw ekologicznych	5.000	5.000	Środki własne
Rozwój turystyki, agroturystyki i ekoturystyki			
Program wspierania rozwoju turystyki, agroturystyki i ekoturystyki	15.000	20.000	Środki własne

Źródłami finansowania poszczególnych programów będą głównie:

- Środki własne z budżetu gminy na dany rok,
- Pomoc z budżetu państwa,
- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze UE,
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska.

VIII MONITORING

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu realizacji programu. Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt. Harmonogram działań monitorujących program przedstawia schemat:

Działanie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Monitoring stanu środowiska	x	x	x	x	x	x	x	x
Raporty z realizacji programu			x		x		x	
Aktualizacja programu			x				x	

Dla oceny realizacji programu konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne – pozwolą określić efekt ekologiczny podejmowanych działań (jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźniki lesistości, ilość odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca, stopień odzysku surowców wtórnych itp.)
- wskaźniki ekonomiczne – koszt jednostkowy osiągnięcia określonego efektu ekologicznego,
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, udział w realizacji sieci infrastruktury technicznej, skuteczność selektywnej zbiórki odpadów itp.

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan środowiska oraz stan infrastruktury technicznej, wpływającej na stan środowiska:

- jakość wód powierzchniowych (klasy czystości)
- jakość wód podziemnych
- stężenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych
- zawartość metali ciężkich w glebach
- wskaźnik lesistości
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną
- udział komunalnych ścieków nieoczyszczonych
- długość sieci kanalizacyjnej
- stosunek długości sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej
- ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca
- udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska

oraz wskaźniki społeczne:

- udział społeczeństwa w realizacji działań z zakresu ochrony środowiska
- uspołecznienie procesów decyzyjnych
- lokalne inicjatywy proekologiczne
- ilość działań prawnych związanych z zanieczyszczeniem środowiska

Informacje niezbędne do analizy stanu środowiska i monitoringu realizacji programu powinny być na bieżąco gromadzone i przetwarzane przez właściwy wydział Urzędu Miasta i Gminy w Nowym Mieście nad Pilicą.

Przykładowe wskaźniki:

<i>Wskaźnik</i>	<i>Jednostka</i>	<i>Wartość</i>
Długość dróg wojewódzkich o nawierzchni ulepszonej	km	26,3
Długość dróg wojewódzkich o nawierzchni nieulepszonej	km	0
Długość dróg powiatowych o nawierzchni ulepszonej	km	49,235
Długość dróg powiatowych o nawierzchni nieulepszonej	km	0
Długość dróg gminnych o nawierzchni ulepszonej	km	9,5
Długość dróg gminnych o nawierzchni nieulepszonej	km	4,4
Długość sieci wodociągowej	km	113,92
Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	1667
Ilość stacji uzdatniania wody pitnej	szt.	2
Długość sieci kanalizacyjnej	km	9,02
Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.	320
Ilość oczyszczalni ścieków	szt.	1
Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	0
Ilość przyzakładowych oczyszczalni ścieków	szt.	0
Długość sieci gazociągowej	km	0
Liczba przyłączy do sieci gazowej	szt.	0
Ilość czynnych składowisk odpadów komunalnych	szt.	1
Stopień pokrycia mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów	%	0
Ilość masztów telefonii komórkowej	szt.	4
Powierzchnia lasów	ha	3.641
Powierzchnia rezerwatów	ha	ok. 25
Powierzchnia obszarów Natura 2000	ha	4.707,7
Ilość pomników przyrody	szt.	16

Wykaz materiałów źródłowych

- Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- II Polityka ekologiczna państwa, grudzień 2000 r.,
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014, Warszawa grudzień 2006 r.,
- Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002 – 2010, Rada Ministrów, Warszawa listopad 2002 r.,
- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, Rada Ministrów, Warszawa 2006r.,
- Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) 2007-2013, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006r.,
- Polityka leśna państwa – dokument przyjęty przez Radę Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (1997) – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22.04.1997 r.,
- Polityka energetyczna Polski do 2025 roku, Warszawa 2005r.,
- Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2020 – Sejmik Województwa Mazowieckiego – Warszawa 2006 r.,
- Rocznik statystyczny województwa mazowieckiego, Urząd Statystyczny w Warszawie 2007 r.,
- Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego, Warszawa 2007 r.,
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.,
- Stan środowiska w województwie mazowieckim – WIOŚ, Warszawa 2007 r.,
- Program małej retencji wodnej dla województwa mazowieckiego, Warszawa 2005.,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2007r. – WIOŚ, Warszawa 2008 r.,
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa lipiec 2002r.,
- Sprawozdanie z realizacji „Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2004-2014” za okres 2004-2006,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Grójeckiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2012-2015, Grójec, październik 2008,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Grójeckiego na lata 2008-2011 w perspektywie 2019 roku,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2004-2007 z uwzględnieniem lat 2008-2014, Nowe Miasto nad Pilicą 2004 rok,
- Raport w wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą na lata 2004-2014” za lata 2004-2005, Nowe Miasto nad Pilicą 2006 rok,
- Strategia Rozwoju dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą do roku 2016, Nowe Miasto nad Pilicą 2007 rok,
- Plan Rozwoju Lokalnego dla Miasta i Gminy Nowe Miasto nad Pilicą, Nowe Miasto nad Pilicą 2004 rok.